

Stichting Pensioenfonds Consumentenbond

Jaarverslag 2009

© Consumentenbond

Inhoudsopgave

Jaarverslag

Voorwoord van de voorzitter	5
Karakteristieken van het pensioenfonds	7
Profiel	7
Organisatie	8
Kerncijfers	13
Verslag van het bestuur	15
Hoofdpijnen	15
Goed pensioenfondsbestuur	15
Verslag van het Verantwoordingsorgaan	20
Verslag van de Visitatiecommissie	22
Pensioenparagraaf	24
Beleggingenparagraaf	28
Financiële paragraaf	31
Actuariële paragraaf	36
Risicoparagraaf	37
Toekomstparagraaf	38
Jaarrekening	39
Balans per 31 december 2009	40
Staat van baten en lasten over 2009	43
Samenvatting van de actuariële analyse	44
Bestemming van het saldo van baten en lasten	44
Kasstroomoverzicht over 2009	45
Toelichting behorende tot de jaarrekening 2009	47
Overige gegevens	71
Informatie over de tussen het pensioenfonds en de werkgever getroffen overeenkomst betreffende de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling	73
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	73
Gebeurtenissen na balansdatum	74
Actuariële verklaring	75
Accountantsverklaring	77

© Consumentenbond

Voorwoord van de voorzitter

Gevolgen kredietcrisis voor pensioenfondsen

De dramatische gevolgen van de kredietcrisis voor de financiële positie van pensioenfondsen zijn in 2009 tot staan gebracht. De lange rente in het eurogebied is nauwelijks nog gedaald en bleef schommelen rond de 3,9%. In de Verenigde Staten is de lange rente zelfs behoorlijk gestegen van 2,5% naar 3,6%. De marktwaarde van de verplichtingen vertoonde als gevolg daarvan een daling. Daar er verder sprake was van een duidelijk verbeterd beursklimaat konden veel pensioenfondsen aan het einde van 2009 uit een situatie van een dekkingstekort komen.

Hoewel er dus sprake is van een behoorlijk financieel herstel konden de opgebouwde pensioenrechten veelal niet worden verhoogd met de inflatie. Een relatieve meevaller is dat de inflatie in het verslagjaar laag was, namelijk 1,2%. Daarmee bleef de koopkrachtverslechtering voor pensioengerechtigden gemiddeld genomen beperkt.

Kredietcrisis en Stichting Pensioenfonds Consumentenbond

De gevolgen van de kredietcrisis zijn voor het pensioenfonds van de Consumentenbond aanzienlijk geweest. De dekkingsgraad was ultimo 2008 gedaald tot 88,3%. Een herstelplan is opgesteld en goedgekeurd door De Nederlandsche Bank. Voor de onderbouwing van een realistisch herstelplan is een continuïteitsanalyse opgesteld door adviseur Towers Watson. Deze analyse leerde het bestuur dat de financiële autonome herstelkracht van het pensioenfonds voldoende is. Om het herstel een duwtje extra te geven is de jaarpremie over een periode van drie jaar verhoogd met 2 procentpunt.

Verloop dekkingsgraad

De dekkingsgraad, de verhouding tussen het vermogen en de verplichtingen van het pensioenfonds, was door de kredietcrisis bij de start van het verslagjaar gedaald tot 88%.

Gaandeweg het jaar is de dekkingsgraad verbeterd tot 110%. Van een reservetekort is geen sprake meer. Het korten op opgebouwde pensioenrechten is daarmee van de baan, en waardeoverdracht kan weer plaats vinden. Van indexering kan echter nog geen sprake zijn.

Door dit herstel is er enige ruimte gekomen om de voorziening te verhogen waaruit de uitvoeringskosten moeten worden betaald als de werkgever ophoudt te bestaan. De kans op teloor gaan van de Consumentenbond acht het bestuur bijzonder klein, maar is ook niet gelijk aan nul. Mede op advies van de waarmerkend actuaris is de voorziening verhoogd met een half procentpunt tot 2%.

In het begin van 2010 meldde het Centraal Bureau van de Statistiek dat de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking aanzienlijk gestegen zijn. De toezichthouder, De Nederlandsche Bank, eist dan dat deze nieuwe informatie in de financiële gegevens van het pensioenfonds moeten worden verwerkt. Mede na overleg met DNB en met onze adviserend actuaris heeft het bestuur besloten de voorziening voor pensioenverplichtingen te verhogen met 4%. Per saldo betekent een en ander dat de dekkingsgraad aan het einde van het verslagjaar uitkomt op 104,5%.

Control

Het bestuur hoort te allen tijde 'in control' te zijn over wat het pensioenfonds moet doen: het doelmatig en effectief uitvoeren van de collectieve beschikbare premieregeling van de Consumentenbond.

Het bestuur is tevreden met het recente oordeel van de onafhankelijke Visitatiecommissie dat hiervan inderdaad sprake is. Het bestuur voelt zich gesterkt in de analyse van deze commissie dat een 'hands on' aanpak bij de besturing van een klein pensioenfonds een goede keuze is. Dat dit eisen stelt aan de deskundigheid en capaciteit van het bestuur spreekt vanzelf. In dit jaarverslag gaan we in op de aanbevelingen van de Visitatiecommissie en wat het bestuur daarmee in 2010 zal doen.

Draagvlak

Het bestuur vindt het van groot belang dat gewerkt blijft worden aan pensioenbewustzijn bij de deelnemers. Op basis van een communicatieplan wordt daar invulling aan gegeven door het uitbrengen van nieuwsbrieven, door het beleggen van deelnemersbijeenkomsten en door het bewaken van open communicatielijnen met het Verantwoordingsorgaan en – uiteraard – met de deelnemers.

Niettemin past enig realiteitsgevoel bij de effectiviteit van communicatie voor een groter pensioenbewustzijn. Recent onderzoek laat telkens weer zien dat pensioencommunicatie maar beperkt bijdraagt aan een groter pensioenbewustzijn. Bij een CDC regeling is pensioenbewustzijn des te belangrijker. De deelnemer vat deze regeling wellicht te gemakkelijk op als een voorwaardelijke middelloonregeling, terwijl in essentie sprake is van een beschikbare premierregeling.

Het bestuur bedankt de deelnemers voor het gestelde vertrouwen en de open communicatie.

Zij waardeert de kritisch constructieve wijze van overleg met de werkgever en met het Verantwoordingsorgaan.

Namens het bestuur van de Stichting Pensioenfonds Consumentenbond,

Rob Bakker,
Voorzitter

Karakteristieken van het pensioenfonds

Profiel

Stichting Pensioenfonds Consumentenbond, statutair gevestigd te 's-Gravenhage is opgericht op 4 juni 1998. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 271727775.

Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de koepelorganisatie, de OPF.

Het fonds heeft tot doel uitvoering te geven aan het pensioenreglement, zoals dat geldt voor de Consumentenbond en is verantwoordelijk voor de correcte uitvoering van de pensioenafspraken die gemaakt zijn tussen werkgever en werknemers. Bij het beheer van de pensioenen is het pensioenreglement uitgangspunt. Het vertrouwen bij de deelnemers over de (uiteindelijke) pensioenuitkering, inzetten voor een waardevast pensioen voor zover de financiële positie van het fonds dat toestaat en een heldere communicatie met alle pensioenbelanghebbenden zijn leidend in het handelen van het pensioenfondsbestuur. Gelet op de beperkte omvang van het fonds geldt voor wat betreft de werkzaamheden "uitbesteding tenzij...". De tekst van een uitbestedingovereenkomst is zodanig dat het bestuur van het pensioenfonds zijn volledige verantwoordelijkheid te allen tijde kan waarmaken.

De uitvoeringsovereenkomst tussen de Consumentenbond en het fonds vermeldt de gemaakte afspraken omtrent de vaste premie en het feit dat alle risico's en uitkeringen uit de vaste premie en beleggingsopbrengsten dienen te worden gefinancierd.

Jaarlijks maakt de Consumentenbond een vast percentage van de loonsom minus een bedrag (franchise) over. Dat percentage is 22,5%¹. De franchise is het deel waarvoor later AOW wordt ontvangen. Het fonds bouwt voor de deelnemer pensioen op dat gekoppeld is aan het betreffende jaarsalaris. Voor de deelnemer is het karakter van de regeling een uitkeringsovereenkomst. Het fonds zet zich in voor een vaste uitkering bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd en streeft ernaar de uitkeringen zo waardevast mogelijk te houden.

¹ Voor een vlot herstel van het pensioenfonds is de pensioenpremie over de periode 1 juni 2009 tot en met 31 mei 2012 tijdelijk verhoogd met 2%, waarvan zowel de werkgever als de werknemers de helft van bijdraagt.

Organisatie

Bestuur

De samenstelling van het bestuur is als volgt:

	benoemd	termijn tot	Herkiesbaar
Rob Bakker (1951), wg, extern voorzitter, Rba-advies	2005	2013	ja
Reinout van der Heijden (1961), wn, secretaris, hoofdredacteur Geldgids	2008	2012	ja
Leo Willigenburg (1950), wg, bedrijfsjurist / directiesecretaris	2005	2013	ja
Ramon Boender (1971), wg, Hoofd Kennisgroep Financieel	2009	2013	ja
Rob Dorscheidt (1966), wn, vice voorzitter, manager Maatschappelijk Belangenbehartiging	2000	2011	nee
Gerjan Huis in 't Veld (1953), wn, Hoofd Uitgeverij	2002	2010	ja

Het fonds is een stichting met een paritair verdeelde vertegenwoordiging van de werkgever en werknemers; beide partijen leveren drie bestuursleden. De Ondernemingsraad van de Consumentenbond draagt de werknemersleden voor. De Directie draagt de bestuursleden namens de werkgever voor. Na de voordracht vindt een toetsing plaats door DNB waarna de benoeming definitief is. De voorzitter komt uit de werkgeversdelegatie, de werknemersdelegatie levert de secretaris. De regels rond de besturing van het pensioenfonds zijn vastgelegd in statuten.

Het bestuur van het fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed. Deze werkzaamheden betreffen vermogensbeheer, pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet verantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van – ook - de uitbestede taken.

Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds wordt gevormd door de secretaris en de voorzitter. Het dagelijks bestuur heeft tweewekelijks overleg voor het bespreken van relevante ontwikkelingen en de voortgang van de activiteiten.

Alle operationele besluiten worden voorgelegd aan ten minste een medebestuurlid. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds, overeenkomstig de vastlegging in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en beleidsnotities en het herstelplan.

Ambtelijk secretaris

Het bestuur heeft onder andere de volgende taken van het pensioenfonds gedelegeerd aan de ambtelijk secretaris (Nanni Tempelman) van het pensioenfonds:

- Voorbereiden en uitwerken vergaderingen;
- Bewaken actiepunten;
- Correspondentie verzorgen met deelnemers, DNB en andere belanghebbenden.

Intern administrateur

Ook zijn uitvoerende taken gedelegeerd aan een interne administrateur (Francisca Wesseling). Het gaat daarbij om de volgende taken:

- Financiële administratie en de interne controle daarop;
- Sturing geven aan interne controle maatregelen;
- Sturing geven aan totstandkoming jaarverslag.

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan is op 7 december 2007 ingesteld en bestaat uit drie leden: een lid namens de werkgever, Brenda van Wegen (hoofd P&O), een lid namens de deelnemers, Marc Torkler (lid OR) en een lid namens de gepensioneerden, Wim van Campen (voorzitter). Het Verantwoordingsorgaan toetst jaarlijks de hoofdlijnen van beleid aan de hand van het jaarverslag en het jaarplan. Daarnaast wordt het Verantwoordingsorgaan zo nodig advies gevraagd over het communicatiebeleid, de vergoedingsregeling van bestuursleden, beleidswijzigingen rond het Verantwoordingsorgaan en de klachtenprocedure.

Intern toezicht

Voor het houden van intern toezicht in het kader van de pensioenwet is in 2008 besloten tot het instellen van een Visitatiecommissie. Deze komt ten minste een keer per drie jaar bijeen. De commissie heeft haar visitatietaak voor het eerst in 2009 uitgevoerd.

Deelnemersraad

Het pensioenfonds heeft geen deelnemersraad. Enige jaren geleden is de behoefte daartoe gepeild onder deelnemers. Die bleek niet aanwezig.

Uitvoeringsorganisatie

Binnen de uitvoeringsorganisatie zijn de bevoegdheden en verantwoordelijkheden in grote lijnen als volgt verdeeld.

Het **bestuur** heeft de volgende verantwoordelijkheden en bevoegdheden:

- Het beheer van het pensioenfonds;
- Het uitvoeren van door de werkgever verleende pensioenregeling en het doen van pensioenuitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden van (niet-actieve) deelnemers. Het bestuur heeft deze taak gedelegeerd aan de verzekeraar;
- Voorbereiden en vaststellen statutenwijziging en/of reglementswijziging. Vaststellen en/of wijzigen statuten en reglement kan alleen als de wijzigingen komen door wettelijke veranderingen of als de haalbare of te behalen pensioenaanspraken niet wijzigen of als de wijzigingen tot stand kwamen in nauw overleg met werkgever en met de Ondernemingsraad. In alle andere gevallen is goedkeuring van de Ondernemingsraad en de werkgever noodzakelijk;
- Voorbereiden en vaststellen en/of wijzigen financieringsovereenkomst (alleen in overleg met de werkgever);
- Voorbereiden, vaststellen en/of wijzigen van uitvoeringsbesluiten en toezien op de uitvoering ervan;

- Voorbereiden en vaststellen bestuursbesluiten, waaronder de hoogte van de franchise en het vaststellen van de voorwaardelijke toeslag;
- Contractuele verplichtingen aangaan met derden, waarbij minimaal een deelnemers-vertegenwoordiger tezamen met een werkgeversvertegenwoordiger bevoegd zijn.

Een **externe administrateur** (Administratieve Ondersteuning D. Smit, AODS) bereidt het jaarverslag voor en verzorgt de verslaglegging naar DNB.

Het bestuur heeft de uitkeringsadministratie, de pensioenadministratie, de werkzaamheden rond actuariële berekeningen en de belegging van het vermogen uitbesteed aan externe deskundigen. In de contracten met externe deskundigen over uitbestede werkzaamheden heeft het bestuur clausules opgenomen over functiescheiding en verdere interne controle maatregelen. Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van interne controle maatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het fonds.

De **pensioenuitvoerder** (Centraal Beheer Achmea) heeft de volgende taken:

- Het uitvoeren van de pensioenregeling en het doen van pensioenuitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden van (niet-actieve) deelnemers;
- Het administreren van de pensioentoezeggingen en de pensioenspaarrekeningen;
- Het verzorgen van het jaarlijkse pensioenoverzicht voor de actieve deelnemers (het Uniform Pensioen Overzicht, UPO) en het 5-jaarlijkse overzicht voor de niet-actieve deelnemers;
- Het verzorgen van een jaarlijks depotverslag en de input per kwartaal voor de rapportages aan DNB.

De **vermogensbeheerder** (Aegon Investment Management B.V.) richt zich op de volgende taken.

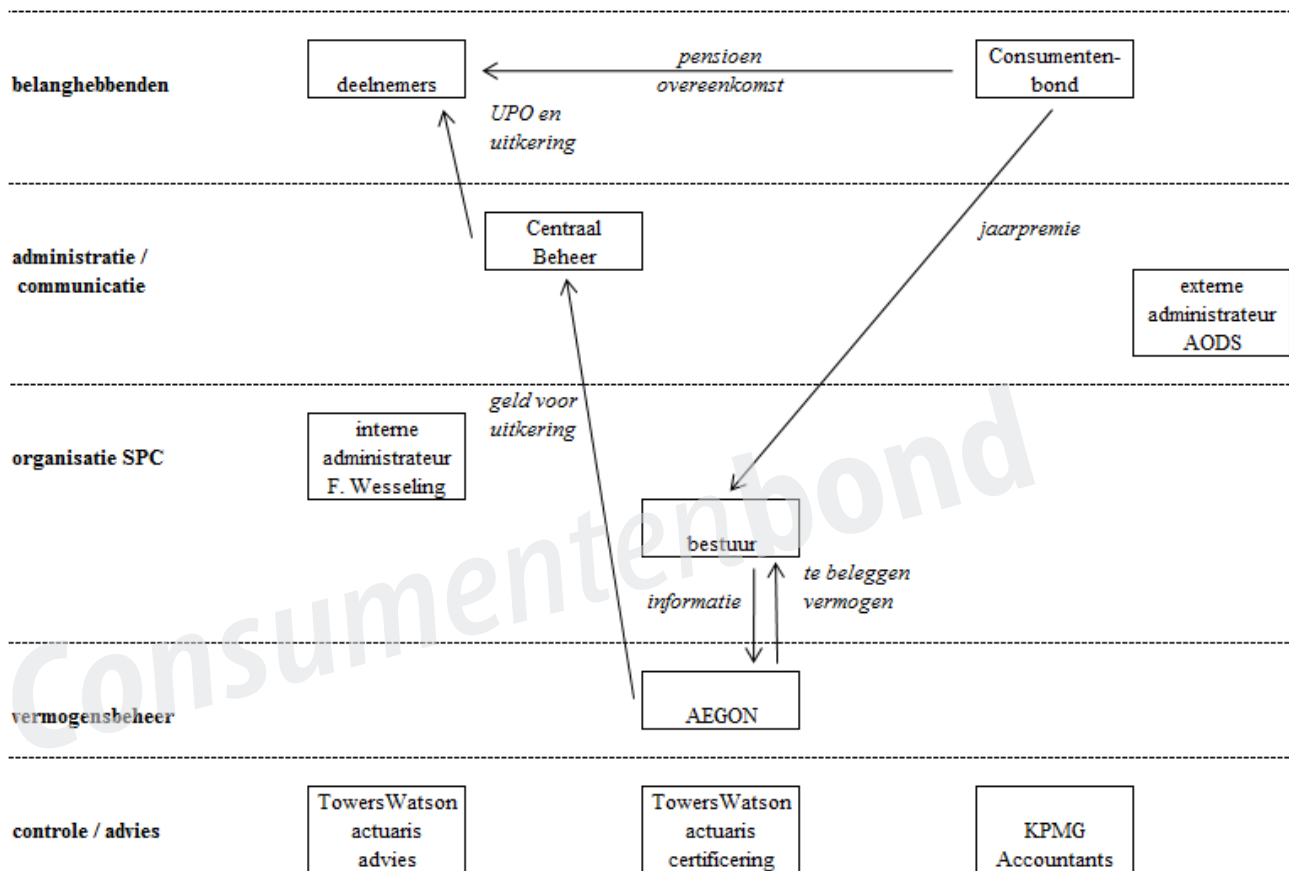
- Het beheren en administreren van de beleggingsportefeuille binnen de richtlijnen van het beleggingsmandaat;
- Het verzorgen van de input per kwartaal voor de rapportages aan DNB en de periodieke verslaglegging over de vermogenspositie en beleggingsprestaties.

Het bestuur heeft een **extern accountantsbureau** (KPMG) aangesteld. Deze accountant controleert jaarlijks de cijfers van het pensioenfonds en doet vervolgens verslag van zijn werkzaamheden in de vorm van een accountantsverklaring, een management letter en een verslag van bevindingen aan het bestuur.

Daarnaast heeft het bestuur een **actuariel bureau** (Towers Watson) aangesteld, waarbij een onderscheid geldt tussen certificerende en adviserende taken. De **certificerend actuaris** bepaalt of de voorziening pensioenverplichtingen volgens de fondsgrondslagen en op basis van de door de accountant gecontroleerde gegevens is vastgesteld. De certificerend actuaris voert jaarlijks een toereikendheidstoets uit en stelt vast of de premie kostendekkend is.

De **adviserend actuaris** geeft het bestuur gevraagd en ongevraagd advies over de activiteiten van het fonds en ontwikkeling van wet- en regelgeving.

Hieronder volgt een schematische weergave van de uitvoeringsorganisatie.

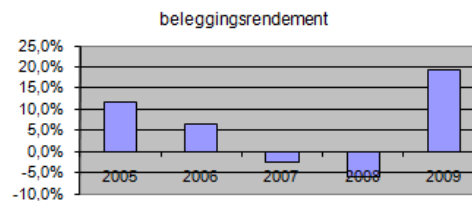
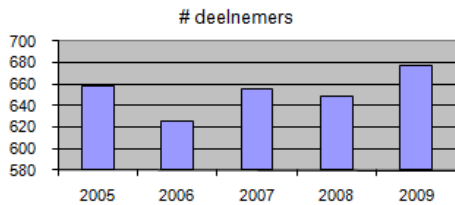
Beleggingscommissie

Binnen het bestuur is een beleggingscommissie actief. Deze komt een keer per maand bijeen om het beleggingsbeleid voor te bereiden en de maand- en kwartaalresultaten te bespreken. De beleggingscommissie bestaat uit Rob Dorscheidt (voorzitter), Ramon Boender en Reinout van der Heijden.

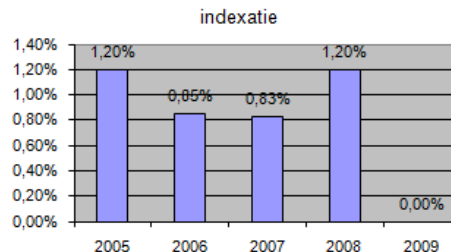
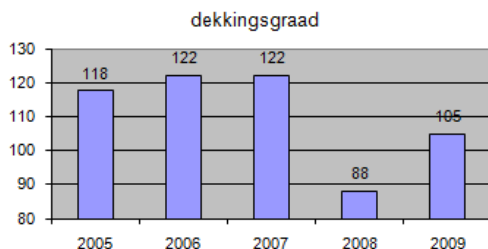
Medio 2009 heeft het bestuur van Stichting Pensioenfonds Consumentenbond (SPC) besloten de rebalancing van de beleggingen te hervatten, nadat de gevolgen van de kredietcrisis voor de portefeuille geanalyseerd waren en het mandaat opnieuw was doorgenomen en bevestigd met de vermogensbeheerder. Ook na de rebalancing houdt de beleggingscommissie de vergaderfrequentie op eens per maand, waar dat tot november 2008 eens per kwartaal was. De beleggingscommissie heeft in de loop van 2009 een plan opgesteld om het kasgeld beter te beheren, de renteafdekking heroverwogen en het mandaat licht gewijzigd.

© Consumentenbond

Kerncijfers

bedragen x €1000	2009	2008	2007	2006	2005
# deelnemers	678	649	656	625	659
% gepensioneerden	5,9%	5,5%	4,6%	4,0%	4,7%
resultaat	5.239	9.119-	993	1.119	1.428
algemene reserve	1.503	3.736-	5.383	4.556	3.438
uitvoerings- + vermogensbeheerkosten	313	282	307	290	234
% administratiekosten/belegd vermogen	0,9%	1,0%	1,1%	1,0%	0,9%
belegd vermogen	34.590	27.789	29.146	29.602	26.925
- waarvan zakelijke waarden	9.927	6.357	8.111	10.825	10.147
- waarvan vastrentende waarden	24.663	21.432	21.035	18.777	16.778
beleggingsrendement	19,3%	-6,1%	-2,7%	6,4%	11,8%
voorziening pensioenverplichtingen	33.176	32.031	24.120	24.561	24.248
% dekkingsgraad toereikendheidstoets	105	88	122	122	118
indexatie alle deelnemers	0,00%	1,20%	0,83%	0,85%	1,20%
AOW franchise	13.765	12.939	12.382	12.080	11.997
% pensioenpremie *	24,5%	22,5%	22,5%	22,5%	22,5%
- waarvan bijdrage werkgever	19,1%	18,1%	18,1%	18,1%	18,1%
- waarvan bijdrage werknemer	5,4%	4,4%	4,4%	4,4%	4,4%

Ad * Het percentage van de pensioenpremie bedroeg in 2009 tot en met 30 juni 22,5%. Per 1 juni 2009 is dit tijdelijk verhoogd (uit hoofde van het herstelplan) naar 24,5% (tot en met 31 mei 2012), waarbij zowel de bijdrage van de werkgever als van de werknemer met 1% is verhoogd.

Noot:

De dekkingsgraad geeft aan of het pensioenfonds steeds aan haar verplichtingen kan voldoen. Jaarlijks stelt de actuaire een toereikendheidstoets op om de verhouding tussen bezittingen en verplichtingen vast te stellen. Voor SPC is voor boekjaar 2009 bij een dekkingsgraad onder de 104,3% sprake van een dekkingstekort. Dan zijn de bezittingen lager dan de som van de verplichtingen plus een opslag voor algemene risico's. Als de bezittingen minder zijn dan de som van verplichtingen, opslag voor algemene risico's en een opslag voor beleggingsrisico's dan is sprake van een reservetekort. De dekkingsgraad van het fonds ultimo boekjaar bedraagt 104,5% (op basis van de FTK-toets; de dekkingsgraad van 2007 en voorgaande jaren is gebaseerd op de APP-toets); op basis van de door de actuaire uitgevoerde toets bedraagt de vereiste buffer 112,1%. Ultimo boekjaar is geen sprake meer van een dekkingstekort, maar wel van een reservetekort.

© Consumentenbond

Verslag van het bestuur

Hoofdpijnen

De kredietcrisis heeft het fonds gebracht in een situatie van een dekkingstekort. Een herstelplan is begin 2009 gemaakt, waarbij gerekend is met een dekkingsgraad van 88,3% (stand ultimo 2008). Leidend principe daarbij was evenwichtige belangenafweging naar alle belangenhouders van het fonds. Ondermeer daarvoor is een continuïteitsanalyse opgesteld door Towers Watson. Daaruit blijkt dat de autonome herstelkracht van het fonds voldoende is.

Ultimo 2009 is de dekkingsgraad toegenomen tot bijna 105%. Uitgaande van nieuwe gegevens van het CBS over de toegenomen overlevingskansen is het voorzieningenniveau met 4% verhoogd. Waardeoverdracht is weer mogelijk.

De kans op het korten van opgebouwde pensioenrechten is aanzienlijk afgenomen. Indexatie van uitkeringen en rechten blijft onzeker.

Aan de communicatie over pensioenen in brede zin met deelnemers, werkgever en toezichthouder DNB is veel aandacht geschonken.

Goed pensioenfondsbestuur

Gegeven de afstand van het bestuur tot daadwerkelijk handelen, de evenwichtige samenstelling vanuit de werkgever en de deelnemers is de aandacht voor goed bestuur gericht op vooral de financiële risico's, een efficiënte uitvoering, de inhoud van de uitbestedingovereenkomsten en een heldere pensioencommunicatie met primair de deelnemers.

Het bestuur heeft geen rechtstreekse invloed op de aankoop / verkoop van individuele aandelen of andere beleggingsinstrumenten. Het jaarlijkse beleggingsmandaat geeft voldoende sturing en richting aan het vermogensbeheer. Daarnaast worden belangen van deelnemers, gepensioneerden en slapers op evenwichtige wijze behartigd waarbij de continuïteit van het pensioenfonds een basisvoorwaarde is. Verder adviseert de actuaaris bij besluiten die deelnemers, gepensioneerden of slapers aangaan.

Deskundigheid

Aan de deskundigheid van goed pensioenfondsbestuur is de nodige aandacht geschonken.

De nulmeting met betrekking tot deskundigheid die het bestuur in 2008 heeft laten uitvoeren door Towers Watson gaf weliswaar ruim voldoende scores te zien, maar de pensioenwereld verandert in rap tempo. Daarom heeft het bestuur in 2009 haar deskundigheid hoog op de prioriteitenlijst gezet en is het deskundigheidsplan geactualiseerd, in combinatie met een opleidingsplan. Een en ander is vastgelegd in een taakstellend jaarplan 2009 (respectievelijk 2010).

Alle bestuurders hebben in het verslagjaar meerdere cursussen en workshops gevolgd.

De visitatie van het fonds in het kader van het interne toezicht heeft geen lacunes gesignaleerd in het huidige deskundigheidsniveau van het bestuur als totaal gezien.

Zelfevaluatie

Elk jaar houdt de voorzitter functioneringsgesprekken met de leden van het bestuur en legt een en ander schriftelijk vast op een beknopt functioneringsformulier. Dit formulier wordt door de voorzitter en bestuurder ondertekend. Startpunt van het gesprek zijn de gemaakte afspraken van het functioneringsgesprek een jaar eerder. Onderwerpen die worden besproken zijn de getoonde betrokkenheid bij het bestuurswerk, de voortgang op de dossiers waarvoor het desbetreffende lid uitvoeringsverantwoordelijk is, het nakomen van afspraken en de deskundigheidsontwikkeling. Minstens elk halfjaar is er met elke bestuurder een voortgangsgesprek over de nakoming van de gemaakte afspraken.

In november is het bestuur bijeen geweest om het verslagjaar te evalueren, mede aan de hand van het jaarplan, en stil te staan bij de verschillen tussen plan en realisering. Deze discussie is daarna bouwsteen geweest voor het opstellen van het jaarplan 2010.

Het functioneren van het bestuur als totaal is onderdeel geweest van deze bijeenkomst.

Risicobeheersing

Het bestuur heeft in 2009 zich opnieuw afgevraagd of het steeds de belangrijkste zaken voor deelnemers in het vizier heeft en of het met die zaken goed omgaat. Een ad hoc commissie die bestaat uit drie bestuursleden heeft het FIRM model van DNB geanalyseerd en vervolgens als startpunt gehanteerd bij het actualiseren van de ABTN. De bijgestelde ABTN is vanaf 1 januari 2010 van kracht geworden.

Enig realisme bij risicobeheersing is op zijn plaats. Belangrijke risico's zijn soms maar beperkt te verminderen door bestuursacties; dat heeft de kredietcrisis wel duidelijk gemaakt. Dat maakt een tijdige communicatie met alle belangenhouders des te belangrijker.

Uitvoeringskosten

Mede door de noodzaak een herstelplan te schrijven, zijn de kosten voor de uitvoering in 2009 flink hoger dan in het jaar daarvoor. De kosten van het pensioenbedrijf trekken bij tegenvallende rendementen van aandelen en obligaties extra de aandacht. Vandaar dat het bestuur deze cijfers expliciet wil toelichten. De kosten zijn op verschillende manieren weer te geven, in kosten per deelnemer, als percentage van de jaarlijkse inleg en als percentage van het gemiddelde vermogen. De uitvoeringskosten bedragen € 233.041 in 2009, een stijging van circa 14% ten opzichte van 2008. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door kosten in verband met het opstellen van het herstelplan en het uitnodigen van een Visitatiecommissie.

De kosten bedragen in 2009 circa €345 per deelnemer. Van iedere honderd euro die de Stichting Pensioenfonds Consumentenbond jaarlijks binnenkrijgt, gaat circa € 12 op aan kosten. De uitvoeringskosten bedragen 0,80% van het belegd vermogen (€ 29,3 miljoen gemiddeld in 2009). Daarnaast heeft de vermogensbeheerder in 2009 €79.856 aan kosten ingehouden op het rendement en daarmee komen de beheerkosten op 0,27% van het gemiddelde vermogen.

De uitvoeringskosten worden zorgvuldig door het bestuur bewaakt. Een totale kostenbelading van 1,07% van het belegde vermogen zou ook voor een beleggingsfonds acceptabel zijn. Een onderzoek van PriceWaterhouseCoopers uit april 2009 wijst uit dat –de kwaliteit van de regeling buiten beschouwing gelaten– de kosten voor kleinere pensioeninstellingen met honderd tot duizend deelnemers bij verzekeraars gemiddeld € 337 en bij pensioenfondsen € 602 per deelnemer bedragen.

Uit de vergelijking blijkt dat het fonds een relatief goedkope uitvoerder is. Gezien het feit dat in 2009 sprake was van een eenmalige kosten (opstellen herstelplan en uitnodigen Visitatiecommissie) is de verwachting dat voor het komende jaar de gemiddelde kosten per deelnemer zullen afnemen.

Verantwoordingsorgaan

Vanaf 2008 is het Verantwoordingsorgaan actief. Het bestaat uit een vertegenwoordiging van de deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever. De verantwoording die het bestuur aflegt is onderdeel van de jaarverslagcyclus die begint met het jaarplan (met inbegrip van een taakstellende begroting voor de uitvoeringskosten) en eindigt met de verantwoording zoals beschreven in het jaarverslag en de jaarrekening.

Intern toezicht

Het bestuur van het fonds besteedt conform de Pensioenwet en de daarin opgenomen eisen voor goed pensioenfondsbestuur veel aandacht aan de opzet en inrichting van de organisatie, inclusief de interne beheersing. Reglementair is bepaald hoe het bestuur omgaat met de rol als bestuur en invulling geeft aan begrippen als goed bestuur, verantwoording en intern toezicht.

Voor het interne toezicht is vanaf 2009 gekozen voor een Visitatiecommissie, die eens in de drie jaar de beleids- en bestuursprocedures en -processen, de checks and balances, de wijze waarop de uitvoering van de regeling wordt bestuurd en aangestuurd en de wijze waarop wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn voor (de dekkinggraad van) het pensioenfonds beoordeelt.

Naleving wet- en regelgeving

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving.

Gedragscode

Het pensioenfonds heeft een gedragscode met daarin regels rond de algemene wijze van handelen; de gedragscode wordt periodiek door de leden van het bestuur ondertekend.

Toeziethouder

In 2009 vond constructief overleg plaats met een vertegenwoordiging van DNB. Dat ging vooral per mail en telefoon. Belangrijkste gesprekspunten waren het herstelplan dat in maart 2009 was ingediend en de daarbij horende continuïteitsanalyse. DNB had vragen over de opgegeven rendementsverwachtingen en over de gevolgen voor het herstelplan van de extra stortingen die werkgevers en werknemers met ingang van juli 2009 doen. Het bestuur heeft de vragen binnen de gestelde termijn beantwoord.

Toeziethouder Autoriteit Financiële Markten speelt voor het fonds een rol als bewaker van goede pensioencommunicatie, vooral met betrekking tot pensioenindexering. Vooralsnog heeft het contact met AFM bestaan uit het per PC invullen van vragenlijsten.

Ontwikkeling herstelplan

Begin 2010 is het herstelplan geëvalueerd. Volgens het herstelplan zou de dekkinggraad ultimo 2009 minimaal 93,3% hebben moeten bedragen, maar het pensioenfonds is met 104,5% ruim boven dat minimum gebleven. Dit mooie resultaat is behaald ondanks het feit dat de dekkinggraad 6,2% lager uitkwam door een verhoging van de voorziening vanwege de gestegen levensverwachting en het verhogen van de excassovoorziening. Toezichthouder DNB heeft in april 2010 de evaluatie van het herstelplan goedgekeurd.

Pensioenregister

Vanaf 2011 moet het Pensioenregister gerealiseerd zijn. Het Register biedt de mogelijkheid dat Nederlanders door middel van een internettool geïnformeerd worden over hun pensioenrechten bij alle pensioenuitvoerders. Voor het fonds zijn hier kosten aan verbonden. Het pensioenfonds vindt het een goede zaak dat het Pensioenregister wordt gerealiseerd.

Ramon Boender heeft bij Centraal Beheer Achmea geïnformeerd naar de stand van zaken omtrent de uitvoering van het Pensioenregister; de uitvoerder heeft te kennen gegeven dat de voorbereiding op schema ligt.

Uitbesteding

Het bestuur heeft diverse malen overleg gevoerd met de uitvoeringsorganisatie. Bij de pensioenuitvoerder was dit gericht op de kwaliteit van de administratie aan de hand van de verkregen SAS70 Type II rapportage. De kwaliteit blijkt in 2009 te zijn toegenomen.

Met de vermogensbeheerder waren de beleggingsresultaten, de renteafdekking en een herstel van de strategische assetallocatie aanleiding voor diverse besprekingen.

De beheersing van de uitbestede werkzaamheden aan AEGON Investment Management B.V. worden door het bestuur beoordeeld aan de hand van de verkregen SAS70 Type II rapportage.

Communicatie

In het verslagjaar is veel aandacht besteed aan communicatie. Op basis van de beleidsregel toeslagenmatrix en in overeenstemming met de eisen van de Pensioenwet is voor de door het fonds uitgevoerde pensioenregeling het beleid, de ambitie en de financiering van de indexatie vastgesteld. Het pensioenreglement is hiermee in overeenstemming gebracht en de indexatie verwachting is naar de deelnemers en pensioengerechtigden uitgesproken.

In 2009 vond een bijeenkomst plaats voor deelnemers en gepensioneerden. Onderwerpen waren de resultaten en ontwikkelingen van het fonds en relevante ontwikkelingen voor deelnemers en gepensioneerden in het licht van de kredietcrisis.

Mede door de crisis stuurt het Bestuur elke kwartaal een Nieuwsbrief naar de deelnemers. Naar voren kwam dat het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) lastig te lezen daarom lastig te begrijpen is. Het bestuur heeft daarop besloten om in 2010 een deelnemersbijeenkomst te houden waarbij het UPO het centrale onderwerp zal zijn.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur kwam vijf keer bijeen in 2009. De belangrijkste genomen besluiten kunnen als volgt worden weergegeven:

- Aanstellen Ramon Boender als bestuurslid;
- Vaststellen jaarverslag 2008;
- Uitnodigen Visitatiecommissie;
- Verhoging kostenvoorziening middels een groeimodel.

Het opstellen van een herstelplan en de gevolgen van de kredietcrisis waren de belangrijkste onderwerpen welke ter vergadering kwamen. Verder bleek de goede afronding van de formele fondsstukken in verband met veranderende wet- en regelgeving de nodige tijd te kosten. In het najaar zijn de wijzigingen van de pensioenwet opnieuw gescreend en verwerkt. Daartoe hanteert het fonds een structuuroverzicht waaruit actueel blijkt welke formele stukken de structuur van het fonds bepalen of indiceren en welke partijen het bestuur ondersteunen bij een professionele pensioenuitvoering. Ook werd de hoogte van de AOW franchise vastgesteld.

Mede door de kredietcrisis en het herstelplan is het dagelijks bestuur tijdelijk (in de maanden januari tot mei) overgegaan op een wekelijkse overlegfrequentie in plaats van eens per twee weken.

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Oordeel van het Verantwoordingsorgaan over het handelen van het Bestuur van de Stichting Pensioenfonds Consumentenbond in 2009

Het Verantwoordingsorgaan heeft kennis genomen van het Jaarverslag 2009 van de Stichting Pensioenfonds Consumentenbond en vindt hierin aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

De ontwikkelingen in 2009, zoals in dit verslag geschetst, zijn volgens het Verantwoordingsorgaan in eerste instantie zeer positief. De dekkingsgraad gaat in een jaar tijd van 88 naar 110 procent, zodat er geen sprake meer is van een dekkingstekort en er zelfs weer waardeoverdracht kan plaatsvinden. Dit goede resultaat komt mede tot stand door goede beleggingsresultaten. Het Verantwoordingsorgaan merkt op dat het resultaat alsnog iets achterblijft bij de benchmark. De vraag is dan ook welke initiatieven het bestuur overweegt zodat hier in de toekomst wel sprake van kan zijn. Opvallend in dit kader is ook de hoge beleggingsactiviteit van de vermogensbeheerder, waaraan de nodige kostenconsequenties zijn verbonden.

Helaas wordt dit positieve resultaat weer geheel tenietgedaan door de verplichte verwerking van de hogere levensverwachting, waardoor de dekkingsgraad weer beneden de 104,3 procent zakt en er weer sprake is van een dekkingstekort. Uit het jaarverslag valt niet op te maken of er dan nog sprake is van pensioenoverdracht. Het Verantwoordingsorgaan heeft er begrip voor dat dit geen eigen keuze van het bestuur was, maar als verplichting is gesteld door DNB. Het blijft wel teleurstellend dat met name hierdoor het positieve resultaat dermate wordt beïnvloed.

Voorts kan worden opgemerkt dat in 2009 sprake is van hoge uitvoeringskosten (+14%), met name veroorzaakt door de noodzaak om een herstelplan te schrijven. Het Verantwoordingsorgaan gaat er derhalve vanuit dat deze kosten in de toekomst lager zullen uitvallen. Daarnaast is niet geheel duidelijk waarom er mede op advies van de actuaris besloten is om de excassovoorziening te verhogen. Volgens het Verantwoordingsorgaan is hiertoe geen aanleiding en is men van mening dat de vorming van deze voorziening achterwege gelaten kan worden of tenminste uit te stellen tot betere (beurs- en rente)tijden.

Tot slot legt het Verantwoordingsorgaan bij het Bestuur het verzoek neer om ervoor te zorgen dat het Verantwoordingsorgaan voortaan beter wordt voorzien van de nodige informatie en dat er meer overlegmomenten worden afgesproken.

Reactie van het bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft de beslissingen om de hogere levensverwachting te verwerken in de voorzieningen en het verhogen van de excassovoorziening genomen op eigen initiatief en vanuit de verantwoordelijkheid van een evenwichtig en prudent bestuur.

Het bestuur heeft het vermogensbeheer uitbesteed en ziet geen aanleiding om de externe beheerder extra aan te spreken, noch op het rendement, noch op de – naar inzicht van het Verantwoordingsorgaan - hoge beleggingsactiviteit. Daarbij merkt het bestuur op dat het beleggingsresultaat exclusief de renteafdekking boven de benchmark ligt.

Het bestuur staat klaar voor vragen van en nader overleg met het Verantwoordingsorgaan en zal het Verantwoordingsorgaan ondersteunen bij het ontwikkelen van een eigen rolinvulling.

© Consumentenbond

Verslag van de Visitatiecommissie

In het laatste kwartaal van 2009 is het pensioenfonds gevisiteerd door een commissie die bestaat uit P. Haasbroek, H. de Lange en E. Schols. De commissie is van oordeel dat het pensioenfonds op een groot aantal punten naar behoren of goed functioneert. Het bestuur van het pensioenfonds is deskundig en betrokken.

De commissie is verder van oordeel dat op een aantal punten verbeteringen wenselijk zijn. Het betreft specifiek de bestuurlijke organisatie en de bestuurlijke processen, de aansturing van derden, het risicomanagement en de positie van de stakeholders.

De Visitatiecommissie doet de volgende aanbevelingen:

1. Om de interne beheersing van bestuursprocessen te verbeteren dient een centrale persoon aangesteld te worden die fungeert als bestuursbureau. Randvoorwaarde is uiteraard dat hiertoe voldoende tijd ter beschikking wordt gesteld en dat er voor de betreffende functionaris een duidelijke taakomschrijving, procesbeschrijvingen en werkinstructies zijn.
2. De commissie adviseert de aansturing van derden duidelijk te beleggen en systematisch in te voeren.
3. Stel een risicobeleid op zodat systematisch aandacht besteed wordt aan:
 - De mate waarin het fonds risico's accepteert.
 - Welke risico's er zijn voor het fonds.
 - De waardering van geïdentificeerde risico's op basis van genomen beheersmaatregelen.
 - Wie verantwoordelijk is voor het beheersen van de verschillende risico's.
 - Geplande beheersmaatregelen om onwenselijke risico's te verminderen.
 - Periodieke risicorapportages inclusief analyses om vast te stellen hoe risico's in de praktijk uitpakken. Deze rapportages worden periodiek besproken in het bestuur.
4. Bewaak de deskundigheid ook van het Verantwoordingsorgaan. Nodig het Verantwoordingsorgaan uit tot het opstellen van een eigen agenda.
5. Overweeg, in overeenstemming met het bepaalde in artikel 100 PW, de gepensioneerden schriftelijk te raadplegen over de instelling van een deelnemersraad dan wel de opname van gepensioneerden in het fondsbestuur.

Reactie bestuur

Alle aanbevelingen zijn nuttig en zullen op tempo worden verwerkt. Meer in het bijzonder:

Ad 1 Bestuursbureau

Na overleg met de werkgever heeft mevrouw Nanni Tempelman meer tijd gekregen voor bestuursondersteuning. Een taakomschrijving is gereed; werkinstructies zullen worden verwerkt in het huishoudelijk reglement van het pensioenfonds

Ad 2 Aansturing derden

Hoewel er naar inzicht geen signalen zijn dat het bestuur naar haar uitvoerder niet 'in control' zou zijn, zal de aansturing verduidelijkt worden en vastgelegd in het huishoudelijk reglement.

Ad 3 Risicobeleid

De ABTN wordt geactualiseerd, vooral op het punt van het risicobeleid. Het beleid zal worden gebaseerd op het FIRM model van DNB.

Ad 4 Deskundigheid en autonomie van het Verantwoordingsorgaan

Het bestuur is hierover het overleg met het Verantwoordingsorgaan aangegaan.

Ad 5 Schriftelijke raadpleging gepensioneerden

Het bestuur zal in het najaar een schriftelijke raadpleging uitzetten. Het bestuur is benieuwd naar de resultaten.

© Consumentenbond

Pensioenparagraaf

De uitvoeringsovereenkomst tussen de Consumentenbond en het fonds heeft het karakter van een premieovereenkomst. Jaarlijks maakt de Consumentenbond een vast percentage van de pensioengrondslag over. Het fonds bouwt voor de deelnemer pensioen op dat gekoppeld is aan het betreffende jaarsalaris. Voor de deelnemer is het karakter van de regeling een uitkeringsovereenkomst. Het fonds zet zich in voor een vaste uitkering bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd en een behoorlijk indexatieresultaat over de gehele uitkeringsperiode.

Kenmerken pensioenreglement en -regeling

Op 1 januari 1997 is een nieuw pensioenreglement ingevoerd voor de werknemers van de Vereniging Consumentenbond. Dit pensioenreglement is gewijzigd op 31 december 2005. De 'toegezegd pensioen' regeling is toen vervangen door een collectieve 'toegezegde bijdrage' regeling. Deze collectieve 'toegezegde bijdrage' regeling, hierna collectief DC, kent de volgende uitgangspunten:

1. Jaarlijks stelt de werkgever voor de deelnemers een premie ter beschikking overeenkomstig de tussen het fonds en de werkgever gesloten uitvoeringsovereenkomst. Deze uitvoeringsovereenkomst ligt voor iedere deelnemer bij het fonds ter inzage.
2. Deze premie bestaat uit een vast percentage over de som van de pensioengrondslagen van de deelnemers (22,5%); in het kader van het herstelplan is dit percentage met ingang van 1 juni 2009 tijdelijk verhoogd tot 24,5% (tot en met 31 mei 2012). De werkgever verhaalt de premie voor een deel op de deelnemers.
3. De in lid 1 bedoelde premie wordt aangewend voor:
 - a. de aanspraken toegekend op basis van dit pensioenreglement;
 - b. de voor de uitvoering van de regeling noodzakelijke uitvoeringskosten;
 - c. de krachtens wetgeving aan te houden buffers;
4. Waar in dit pensioenreglement over aanspraken of toezeggingen wordt gesproken geldt steeds dat deze voorwaardelijk zijn. De uiteindelijke hoogte van de pensioenuitkering is afhankelijk van de financiële positie van het fonds op dat moment;
5. Wanneer de dekkingsgraad onder het door de Nederlandsche Bank geëiste niveau daalt (een dekkingsgraad lager dan 105%) en daarmee een dekkingstekort optreedt, kan het bestuur de pensioenopbouw en/of de (opgebouwde) aanspraken verlagen. Dit is uitgewerkt in artikel 13 van het pensioenreglement.
6. Alle actuariële en beleggingsrisico's zijn voor rekening van de verzekerden van het fonds. Door betaling van de in lid 1 bedoelde premie voldoet de werkgever aan al haar verplichtingen uit hoofde van de pensioentoezegging. De werkgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor enig tekort in de stichting. Evenmin echter kan de werkgever aanspraak maken op enig overschot in de stichting.

Daarnaast kent de pensioenregeling de volgende kenmerken:

- Er is geen drempelleeftijd voor toetreding tot het fonds.
- De pensioenleeftijd is 65 jaar, maar flexibel.
- Pensioen kan op zijn vroegst ingaan bij een leeftijd van 60 jaar. Bij een pensionering eerder dan 65 wordt de uitkering verdeeld over het toegenomen aantal pensioenjaren.
- Pensioen wordt opgebouwd over de pensioengrondslag. Deze is het jaarsalaris minus de franchise. Voor 2009 bedroeg de franchise €13.765 (2008: €12.939).
- Het jaarlijks op te bouwen ouderdompensioen bedraagt voor elk deelnemersjaar 1,8% van de pensioengrondslag. Daarnaast krijgt de werknemer een premie ter beschikking als budget voor nabestaandenpensioen.
- Het wezenpensioen bedraagt voor elk kind 17,5% van het ouderdompensioen.
- Voor zover de middelen van het fonds hiervoor toereikend zijn worden de pensioenaanspraken jaarlijks verhoogd. Er is geen recht op indexatie. Ook is het op de lange termijn niet zeker of en in hoeverre indexatie plaatsvindt. Voor indexatie is niet gereserveerd. Bij het vaststellen van deze indexatie wordt rekening gehouden met de prijsontwikkeling (de Consumenten Prijs Index, de CPI) die het CBS publiceert.

Toeslagbeleid

Het fonds streeft naar koopkrachthandhaving van de opgebouwde pensioenrechten voor alle deelnemers. Maatgevend is de Consumenten Prijs Index (CPI) die het Centraal Bureau voor Statistiek publiceert. Jaarlijks beoordeelt het bestuur de indexatie op basis van de dekkingsgraad en de financiële verwachtingen. Hoe beter de dekkingsgraad, hoe hoger de indexatie kan zijn. Indien de dekkingsgraad op enig moment boven de 130% uitkomt, wordt volledig op basis van de CPI geïndexeerd en wordt nagegaan of een eventuele extra indexatie mogelijk is. Bij een dekkingsgraad boven de 125% wordt volledig op basis van de CPI geïndexeerd. Bij een dekkingsgraad tussen de 125% en 120% wordt voor 75% op basis van de CPI % geïndexeerd; tussen 120% en 115% voor 50%, tussen 115% en 110% voor 25%. Bij een dekkingsgraad lager dan 110% wordt geen indexatie toegekend.

Op grond van de dekkingsgraad van 104,5% ultimo 2009 valt te verwachten dat de indexatie de komende jaren gering zal zijn. Daarnaast is in het herstelplan als één van de maatregelen opgenomen dat tot 2013 geen sprake zal zijn van toeslagverlening. Bij een dergelijke dekkingsgraad wordt de verwachte kans op indexatie toegelicht in uit het onderstaande plaatje.

Het pensioen is over 2009 met 0,0% verhoogd, terwijl de prijzen met 1,2% omhoog gingen. Het pensioen is in de daaraan voorafgaande vier jaar als volgt verhoogd:

- Over het jaar 2008 met 1,20%; de prijzen gingen toen met 2,5% omhoog;
- Over het jaar 2007 met 0,83%; de prijzen gingen toen met 1,6% omhoog;
- Over het jaar 2006 met 0,85%; de prijzen gingen toen met 1,1% omhoog;
- Over het jaar 2005 met 1,20%; de prijzen gingen toen met 1,7% omhoog.

Verwachte wijzigingen in het komend jaar

In 2010 verwachten we geen wijzigingen in het pensioenreglement of andere zaken die de deelnemer of pensioengerechtigden raken.

Ontwikkeling deelnemersbestand

Het aantal deelnemers stijgt in 2009 licht (circa 4%) ten opzichte van het voorgaande jaar.

Hieronder volgt in 2 tabellen meer inzicht in de samenstelling en het verloop van het deelnemersbestand.

	2009			2008		
	vrouwen	mannen	totaal	vrouwen	mannen	totaal
<i>Niet Pensioentrekend</i>						
Deelnemers	156	109	265	160	104	264
Gewezen deelnemers	225	148	373	213	136	349
	381	257	638	373	240	613
<i>Pensioentrekend</i>						
Ouderdomspensioen	20	13	33	18	11	29
Weduwenpensioen	5	2	7	5	2	7
	25	15	40	23	13	36
Deelnemers per 31 december	406	272	678	396	253	649

	Niet pensioen- trekkend		Pensioentrekend		Totaal
	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Ouderdoms- pensioen	Nabestaanden- pensioen	
Stand per 1 januari 2009	264	349	29	7	649
<i>Mutaties</i>					
Nieuwe toetredingen	37	-	-	-	37
Herindiensttredingen	-	-	-	-	-
Waardeoverdrachten	-	(6)	-	-	(6)
Ingang pensioen	(2)	(2)	4	-	-
Overlijden	(1)	-	-	-	(1)
Uitdiensttredingen	(33)	33	-	-	-
Andere oorzaken	-	(1)	-	-	(1)
Stand per 31 december 2009	265	373	33	7	678

De aanspraken op ouderdomspensioen c.q. ingegane pensioenbedragen ultimo boekjaar 2009 en 2008 kunnen als volgt worden weergegeven:

	2009	2008
	€	€
Deelnemers voor wie wordt bijgedragen	4.625.326	4.462.114
Gewezen deelnemers	1.104.025	1.037.181
Verzekerden in het genot van:		
Ouderdomspensioen	474.289	443.737
Nabestaandenpensioen	28.344	28.344
Wezenpensioen	-	-
Totaal aanspraken	<u>6.231.984</u>	<u>5.971.376</u>

Beleggingenparagraaf

Beleggingsbeleid

Het pensioenfonds voert een relatief voorzichtig beleggingsbeleid. Hoewel het rendement op de beleggingen een hoge prioriteit heeft, kan een relatief jong fonds met nog weinig reserves zich niet veel risico veroorloven. De verhouding tussen vastrentende en zakelijke waarden (2/3 versus 1/3) weerspiegelt dit.

Het vermogensbeheer is uitbesteed. Het fonds heeft geen invloed op de keuze van de beleggingen. In 2009 heeft het bestuur zich genoodzaakt gezien in het kader van het herstelplan de rebalancing stop te zetten. Gegeven de hoge rente op de deposito is de premiebetaling over boekjaar 2009 (ad circa €1,5 miljoen) buiten de beleggingsportefeuille gehouden en in kort- en langlopende deposito's gestoken. Het bestuur is teleurgesteld dat de vermogensbeheerder geen mogelijkheden zag om de premie van 2009 vast te zetten op hoogrentende deposito's, waarna het fonds dat zelf heeft gedaan. Per 1 juli 2009 heeft de Beleggingscommissie van het fonds besloten de rebalancing van de beleggingen te hervatten, nadat deze in oktober 2008 was stopgezet. Het stopzetten van de rebalancing had tot effect dat de werkgeversbijdrage over 2009 niet op de gebruikelijke wijze is verdeeld conform de strategische asset mix. Het bestuur heeft tevens besloten de renteafdekking op 75% te houden om zodoende nog enigzins te kunnen profiteren van het opwaartse potentieel van een eventuele rentestijging.

Het bestuur heeft, na overleg met de beleggingscommissie, inmiddels besloten deze middelen opnieuw in de beleggingsportefeuille op laten nemen; dit heeft in twee etappes plaatsgevonden. Een deel is wederom opgenomen op het moment dat de rebalancing van de portefeuille opnieuw ter hand was genomen; de langlopende deposito's zijn in de portefeuille opgenomen op het moment dat deze vrij vielen (eind januari 2010)

Asset mix

De strategische beleggingsmix, realisatie en benchmarks voor de totale portefeuille kunnen als volgt worden samengevat:

	<u>minimum</u>	<u>norm</u>	<u>maximum</u>	<u>werkelijk</u>	<u>benchmark</u>
Aandelen	15,3%	20,3%	25,3%	20,7%	
Vastrentende waarden	51,4%	66,4%	81,4%	63,9%	
Indirect vastgoed	3,3%	8,3%	13,3%	9,1%	Custom CitiGroup - World Property Index
Grondstoffen	2,5%	5,0%	7,5%	5,1%	GSCI ER index + 3M Libid ConstMatTR
Liquide middelen	-3,0%	0,0%	3,0%	1,2%	Deposito 7 dagen
		<u>100,0%</u>		<u>100,0%</u>	

De strategische beleggingsmix, realisatie en benchmarks voor de aandelenportefeuille kunnen als volgt worden samengevat:

	<u>minimum</u>	<u>norm</u>	<u>maximum</u>	<u>werkelijk</u>	<u>benchmark</u>
TKP MM World Equity Afdekking Fund	-	100,0%	-	100,0%	MSCI All Cntrs Ind Net(US\$hdgeuro)

De strategische beleggingsmix, realisatie en benchmarks voor de vastrentende portefeuille kunnen als volgt worden samengevat:

	<u>minimum</u>	<u>norm</u>	<u>maximum</u>	<u>werkelijk</u>	<u>benchmark</u>
Emerging Market Debt Fund	4,5%	7,5%	10,5%	7,4%	JP Morgan EMBI GD (hedged)
European Credit Fund	31,5%	38,5%	45,5%	43,9%	Lehman Euro Aggr. Corp. Bond Index
European Bond Fund	27,0%	38,6%	57,0%	26,2%	Merrill Lynch Europ. Union Gov. Bond
Long Duration Overlay	3,2%	7,9%	15,8%	13,3%	Customized LDO Index
Global Figh Yield Fund	4,5%	7,5%	10,5%	9,2%	70%LB US HY(hdg/ cst) +30%LB pan- EUR(cst)
		<u>100,0%</u>		<u>100,0%</u>	

Het werkelijke aandeel in het European Bond Fund ligt net lager dan de minimum ondergrens. Dit betreft een momentopname; de rebalancing heeft in het begin van januari 2010 plaatsgevonden.

Rendement

Het in het jaar behaalde rendement bedraagt 19,34% (2008: -6,12%). Het rendement volgens de benchmark bedraagt 20,18%; het fonds heeft een underperformance behaald van circa 0,69%. Het achterblijven bij de benchmark wordt met name veroorzaakt door het minder goede resultaat dat is behaald op zakelijke waarden (aandelen, grondstoffen en vastgoed). Bij de vastrentende waarden is juist een outperformance van de benchmark gerealiseerd. Het European Credit Fund haalde een rendement van 23,78% en het Global High Yield Fund realiseerde zelfs een plus van 50%.

De behaalde rendementen, alsmede de vergelijking met de benchmark, kunnen als volgt worden weergegeven:

Beleggingsvorm	Resultaat	Benchmark	Toegevoegde Waarde
Aandelen	31,12%	32,21%	- 0,82%
Indirect vastgoed	30,86%	38,50%	- 5,52%
Grondstoffen	16,03%	18,35%	- 1,96%
Emerging Market Debt Fund	36,73%	29,35%	7,38%
European Credit Fund	23,78%	15,70%	8,08%
European Bond Fund	4,43%	3,39%	1,04%
Long Duration Overlay *	- 57,43%		
Global High Yield Fund	50,03%	48,52%	1,52%

Ad * Het Long Duration Overlay (LDO) pas in het strategische beleid om het renterisico af te dekken; een betrouwbare benchmark hiervoor is niet voorhanden.

Ontwikkelingen 2010

Het beleggingsbeleid zal in beginsel ongewijzigd blijven ten opzichte van het afgelopen jaar. Wel heeft het bestuur (in overleg met de beleggingscommissie) besloten om de afdekking van het renterisico met ingang van 1 februari 2010 te verlagen tot 50%.

Per 1 juli 2007 is het besluit genomen door het bestuur van het fonds om de LDO te verhogen van 50% naar 75%. Dat besluit was genomen in reactie op het hoge renteniveau van dat moment. Eind 2009 was de rente weer een stuk lager en viel de grond voor een renteafdekking van 75% weg. De beleggingscommissie heeft vastgesteld dat het aanhouden van een LDO van 50% een keuze is die past bij het niet hebben van een rentevisie. Daarom heeft het bestuur besloten terug te gaan naar het niveau van 50% zodra het fonds niet langer een reservetekort had. Dat was in januari 2010 het geval. Later zou overigens blijken dat de voorzieningen mede door de gewijzigde overlevingsstatistieken toch hoger geschat moesten worden.

Financiële paragraaf

Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar

	eigen vermogen €	technische voorzieningen €	dekkings graad %
Stand per 31 december 2008	(3.735.823)	32.031.408	88,3%
Resultaat boekjaar	5.239.171		
Stand per 31 december 2009	<u>1.503.348</u>	<u>33.175.649</u>	104,5%

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren kan als volgt worden geanalyseerd:

	2009 €	2008 €	2007 €	2006 €	2005 €
Premieresultaat	393.604	488.542	503.286	185.019	311.533
Intrestresultaat	6.108.058	(9.530.390)	430.066	1.301.676	1.196.467
Overige resultaten	(1.262.491)	(77.353)	59.277	(368.181)	(80.387)
	<u>5.239.171</u>	<u>(9.119.201)</u>	<u>992.629</u>	<u>1.118.514</u>	<u>1.427.613</u>

De vergelijkende cijfers in bovenstaande overzicht zijn aangepast. Voorgaande jaren werd de vrijval van de excassoreserve verantwoord als onderdeel van de 'overige resultaten'. Aangezien deze vrijval feitelijk ter dekking staat van (een deel van) de uitvoeringskosten, dient deze post te worden verantwoord als onderdeel van het premieresultaat. De vergelijkende cijfers zijn overeenkomstig aangepast.

De vergelijkende cijfers zijn niet gecorrigeerd voor het effect van de per 1 januari 2007 doorgevoerde stelselwijziging.

Voor een nadere toelichting op bovenstaande wordt verwezen naar de actuariële paragraaf.

Kostendeekkende premie

Het positieve premieresultaat duidt op een kostendeekkende premie. Ook op basis van het nFTK is sprake van een kostendeekkende premie.

De samenstelling van de kostendeekkende premie kan als volgt worden weergegeven:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
	€	€
Kosten pensioenopbouw	1.315.000	1.004.000
Pensioenuitvoeringskosten	233.000	204.000
Solvabiliteitsopslag	147.000	121.000
Kostendeekkende premie	<u>1.695.000</u>	<u>1.329.000</u>

De feitelijke premie kan als volgt worden weergegeven:

Feitelijke premie	<u>1.933.455</u>	<u>1.745.067</u>
-------------------	------------------	------------------

Dekkingsgraad / solvabiliteitseisen

De financiële positie van het pensioenfonds komt vooral tot uitdrukking in de dekkingsgraad. Dat is de verhouding tussen bezittingen en verplichtingen. Deze geeft aan of het fonds steeds aan haar verplichtingen kan voldoen. De actuaris van het pensioenfonds berekent de dekkingsgraad als onderdeel van de jaarlijkse toereikendheidstoets. Deze toets voldoet aan de regels die de toezichthouder, de Nederlandsche Bank, stelt.

De dekkingsgraad ultimo jaar (op basis van de jaarrekening) heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>
Dekkingsgraad ultimo (%)	<u>104,5</u>	<u>88,3</u>	<u>122,3</u>	<u>122,0</u>	<u>117,6</u>

Voor de jaren t/m 2006 betreft dit de aanwezige dekkingsgraad in het kader van de Actuariële Principes Pensioenfonds (gebaseerd op een rekenrente van 4% of de marktrente, indien deze lager is dan 4%). Vanaf 2007 betreft dit de aanwezige dekkingsgraad volgens het in de Pensioenwet opgenomen Financiële Toetsingskader Pensioenfonds (gebaseerd op de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB). De financiële impact op 1 januari 2007 van deze stelselwijziging bedroeg €1.190.793.

Eind 2009 bedraagt de dekkingsgraad 104,5% op basis van de FTK-toets (eind 2008: 88,3%).

Ultimo 2009 bedraagt het eigen vermogen positief €1.503.348. Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt €1.427.000 (4,3% van de technische voorzieningen); het vereist eigen vermogen bedraagt €4.023.000 (12,1% van de technische voorzieningen). Per 31 december 2009 voldoet het fonds niet aan de norm van het vereiste eigen vermogen. Derhalve is sprake van een reservetekort. Door het bestuur van het fonds is reeds in november 2008 melding gedaan aan de toezichthouder DNB. Dientengevolge is een korte termijn- en lange termijnherstelplan opgesteld.

Herstelplan

In de vergadering van 20 maart 2009 heeft het bestuur de inhoud van het korte termijn- en lange termijnherstelplan op zorgvuldige wijze vastgelegd. Het herstelplan is vervolgens ingediend bij DNB en ter plaatse kort toegelicht aan de toezichthouder. Op 30 juni 2009 is het herstelplan door DNB goedgekeurd, met uitsluiting van het kredietrisico op de verzekeraar.

Belangrijkste uitgangspunten van het herstelplan

Het fonds maakt gebruik van de eenmalige mogelijkheid die de Minister heeft geboden om binnen 5 jaar (in plaats van 3 jaar; dus uiterlijk op 31 december 2013) het minimaal vereist eigen vermogen te bereiken. Bij het opstellen van het herstelplan heeft het bestuur zich laten ondersteunen door haar externe adviseur en is het voorgenomen beleggingsbeleid afgestemd met de beleggingscommissie. Tevens is intensief overleg gevoerd met de werkgever omtrent de hoogte van de bijdrage.

Het herstelplan is opgesteld met inachtneming van de uitgangspunten zoals die door DNB zijn voorgeschreven. Nadrukkelijk merken wij op dat inherent aan de modelmatige aanpak ook het herstelplan een benadering van de werkelijkheid is. Dit betekent dat de werkelijke ontwikkeling van de dekkingsgraad in positieve of negatieve zin kan afwijken van het verwachte herstelpad, waardoor de financiële positie van het fonds zich sneller of langzamer kan herstellen dan voorzien en (in het geval van een langzamer herstel) korten van de rechten tot de maatregelen zal kunnen gaan behoren.

De belangrijkste uitkomsten zijn:

- (Tijdelijk) ingrijpen in de grenzen van de met de vermogensbeheerder vastgestelde tactische beleggingsruimte;
- In de vijfjaarsperiode 2009-2013 zal geen sprake zijn van toeslagverlening;
- De premiebijdrage zal worden verhoogd; gedurende een periode van drie jaar wordt de premie 2% per jaar hoger, waarvan werknemers en werkgever ieder de helft betalen. Er zal nog overleg plaatsvinden tussen de sociale partners en het bestuur van het pensioenfonds over de vraag of de verhoging structureel gemaakt moet worden.

Herstelplan op korte termijn en korting

Uit het herstelplan blijkt autonome herstelkracht. Bij het tot stand komen van het herstelplan is voldaan aan de wettelijke eisen en was evenwichtige belangenafweging het uitgangspunt. De herstelkracht is voldoende krachtig om na 5 jaar (op 31 december 2013) een dekkingsgraad te kunnen bereiken die ten minste gelijk is aan 105%. Dit betekent dat het bestuur vooralsnog niet zal overgaan tot een korting van de bestaande pensioenaanspraken en –rechten.

Herstelplan op lange termijn

Uit het herstelplan blijkt dat het fonds binnen 15 jaar kan voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van het vereist eigen vermogen (VEV).

De effecten van het korte termijn- en lange termijnherstelplan kunnen als volgt cijfermatig worden weergegeven:

			effect op DG (in %)	
			korte termijn	lange termijn
Dekkingsgraad per 31 december 2008 resp. 31 december 2013			89,0	107,2
sturings- middelen	premie	De premie is kostendekkend; de werkgever betaald in de periode 2009-2013 een extra bijdrage	6,3	4,9
	toeslag	Geen toeslagverlening in de periode 2009-2013	0,0	-14,8
	beleggingen	Verskil tussen het gemiddelde jaarrendement van 5,8% en de oprenting van de pensioenverplichtingen	11,3	17,7
Rentetermijnstructuur		Aanpassing van de rentecurve vanaf 2014 met toestemming van DNB (forward rates)	0,8	9,4
Overige		Inclusief prognoses voor langlevensrisico	0,0	8,7
Dekkingsgraad per 31 december 2013 resp. 31 december 2023			107,4	133,1
MVEV per 31 december 2013 resp. VEV per 31 december 2023			105,0	114,4
Korting op aanspraken en rechten		Uiterlijk 31 december 2012 effectueren	0,0	

Het verschil tussen bovenstaande dekkinggraad per 31 december 2008 (89,0%) ten opzichte van de werkelijke dekkinggraad per 31 december 2008 (88,3%) wordt veroorzaakt doordat bij de bepaling van het herstelplan nog niet kon worden uitgegaan van definitieve jaarcijfers.

Gezien de uit het herstelplan blijkende autonome groei, heeft deze geringe afwijking geen gevolgen voor de ontwikkeling van het herstel.

Het rendement over 2009 bedroeg 19,3%. Ondanks de negatieve rendementen in 2008 en 2007 is in de afgelopen vijf jaar een reëel (gecumuleerde) rendement van 5,9% per jaar gerealiseerd. Het reële rendement is hoger, omdat de rendementen niet in ieder jaar gelijk waren. Bij het herstelplan gaat het bestuur uit van een gemiddeld rendement van 5,4% per jaar.

Evaluatie herstelplan

Begin 2010 is het herstelplan geëvalueerd. Volgens het herstelplan zou de dekkinggraad ultimo 2009 minimaal 93,3% hebben moeten bedragen, maar het pensioenfonds is met 104,5% ruim boven dat minimum gebleven. Dit mooie resultaat is behaald ondanks het feit dat de dekkinggraad 6,2% lager uitkwam door een verhoging van de voorziening vanwege de gestegen levensverwachting en het verhogen van de excassovoorziening. De gestegen levensverwachting heeft geleid tot een verhoging van de voorzieningen met €1.275.986 en de hogere excasso-opslag heeft het voorzieningenniveau met €166.486 opgeschroefd.

De werkelijke ontwikkeling van de dekkinggraad ten opzichte van de in het herstelplan verwachte ontwikkeling kan als volgt worden weergegeven:

	herstelplan verwacht	herstelplan werkelijk
Ultimo 2008	89,0%	88,3%
Premie	1,5%	1,6%
Uitkeringen	-0,2%	-0,2%
Wijziging RTS	0,0%	4,5%
Rendement	2,8%	14,1%
Opslag langlevens risico	0,0%	-3,4%
Wijziging excasso opslag	0,0%	-0,5%
Overige	0,0%	0,1%
Ultimo 2009	<u>93,1%</u>	<u>104,5%</u>

Actuariële paragraaf

Actuariële analyse

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

	2009	2008
	€	€
<i>Premieresultaat</i>		
Premiebijdragen	1.933.455	1.745.067
Pensioenopbouw	(1.281.364)	(1.032.094)
Herverzekeringspremies	(33.114)	(28.356)
Pensioenuitvoeringskosten	(233.041)	(203.965)
Ottrekking voor pensioenuitvoeringskosten	7.668	7.890
	<u>393.604</u>	<u>488.542</u>
<i>Intrestresultaat</i>		
Beleggingsresultaten	5.380.083	(1.861.251)
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	(836.029)	(1.169.219)
Wijziging marktrente	1.564.004	(6.499.920)
	<u>6.108.058</u>	<u>(9.530.390)</u>
<i>Overige resultaten</i>		
Aanpassing voorziening naar streeftrend	(1.275.986)	-
Verhoging excasso-opslag	(166.486)	-
Voorwaardelijke toeslagverlening	-	(239.109)
Resultaat op waardeoverdrachten	75.745	18.671
Resultaat op uitkeringen	20.692	49.301
Technisch resultaat	83.544	93.784
	<u>(1.262.491)</u>	<u>(77.353)</u>
Totaal saldo baten en lasten	<u><u>5.239.171</u></u>	<u><u>(9.119.201)</u></u>

Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als reservetekort. Voor de berekening van het vereiste eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model.

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De financiële positie van het pensioenfonds is naar de mening van de actuaris onvoldoende, vanwege een reservetekort. Daarbij is bepalend de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds zal kunnen voldoen aan de verplichtingen, aangaan tot balansdatum, in aanmerking nemend het streven inzake toeslagen, zoals aan verzekerden meegedeeld en de in wet- en regelgeving opgenomen criteria.

Risicoparagraaf

Risico en beheersing/beleid

Het bestuur heeft zijn beleid verwoord in de ABTN en beleidsnotities en het herstelplan.

Algemene leidraad voor het uitvoeren van zijn beheertaken is risicomijdend operationeel management. Het fonds wordt geconfronteerd met de volgende risico's:

- Solvabiliteitsrisico's;
- Mismatchrisico's;
- Beleggingsrisico's;
- Verplichtingenrisico's;
- Overige risico's.

Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar hoofdstuk 13 van de jaarrekening.

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- Beleggingsbeleid;
- Herverzekeringsbeleid;
- Indexatiebeleid;
- SLA's met Aegon en Centraal Beheer Achmea.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies en continuïteitsanalyses. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. Een continuïteitsanalyse is een analyse om vast te stellen dat het fonds op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de belangrijkste risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt defensief gebruik gemaakt van derivaten.

Mede door de ervaringen die zijn opgedaan tijdens de kredietcrisis, de aanbevelingen van de Visitatiecommissie en de aanbevelingen van de commissies Frijns en Goudswaard is het bestuur tot de slotsom gekomen om het risicobeheer te systematiseren en uit te breiden, en scherper te gaan letten welke risico's door professionele besturing beter zijn te beheersen.

De risicoparagraaf zal daarmee meer leidend worden voor de bestuursagenda en voor het communicatiebeleid met alle pensioenbelanghebbenden. De primaire doelgroep wat communicatie aangaat zijn de deelnemers. Zij moeten erop kunnen vertrouwen dat beïnvloedbare en voorzienbare risico's door het bestuur adequaat worden gemanaged. Vooral de communicatie over de zogenoemde 'netto' risico's met de deelnemers acht het bestuur cruciaal. Dat geeft hen waardevolle informatie voor de vraag in welke mate zij deze risico's zelf wensen te verminderen, bijvoorbeeld door veranderingen in spaar- en uitgavengedrag.

De formele lijn hierbij is dat de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota momenteel wordt geactualiseerd. Naar verwachting zal in de zomer van 2010 de nieuwe ABTN door het bestuur worden vastgesteld.

Toekomstparagraaf

Ultimo mei 2010 bedroeg de dekkingsgraad 101,7%, waardoor er weer een dekkingstekort bestaat. Dat komt vooral door de sterk dalende rente, want de beleggingsportefeuille heeft in de eerste vijf maanden van 2010 een rendement van 8,5% behaald. Het blijven onzekere tijden die ook nog een negatieve uitwerking op de beleggingsportefeuille kan krijgen. Het pensioenfonds kan nog wel meewerken aan waardeoverdracht, op voorwaarde dat het andere meewerkende pensioenfonds niet de waardeoverdracht heeft moeten staken. Eind mei is een groot aantal pensioenfonds onder de minimumgrens van 100% beland

We zijn onzeker over de gevolgen van de landencrisis die in mei 2010 begon met de reddingsoperatie van Griekenland. Een sterke Euro heeft volgens deskundigen in aanzienlijke mate bijgedragen aan het opvangen van de gevolgen van de kredietcrisis. Een gevolg is wel dat daarmee ook de grote verschillen tussen de landen binnen de Europese Unie met betrekking tot de omvang van en het omgaan met het overheidstekorten manifest zijn geworden. Een stabiele koers van de Euro is in het belang van pensioenfonds. Of daarvan in 2010 sprake zal zijn, en wat de gevolgen zijn van een zwakkere Euro is uitermate onzeker.

Nu de gevolgen van de kredietcrisis voor de reële economie enigszins te overzien zijn doemen andere risico's op die veel invloed zullen hebben op de financiële positie van het pensioenfonds. De grote onevenwichtigheden op de handelsbalans van China en de Verenigde Staten kunnen de wereldhandel behoorlijk frustreren en daarmee de economische groei.

's-Gravenhage, 23 juni 2010

Stichting Pensioenfonds Consumentenbond
Het Bestuur

© Consumentenbond

Jaarrekening

Balans per 31 december 2009

(na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten)

Activa

Toelichting	2009		2008	
	€	€	€	€
Beleggingen voor risico fonds				
Aandelen	5	6.899.281		4.650.193
Vastgoed	5	3.028.004		1.706.590
Vastrentende waarden	5	21.265.201		20.848.742
Overige beleggingen	5	1.703.753		428.929
Liquide middelen	5	1.693.769		154.859
			34.590.008	27.789.313
Vorderingen en overlopende activa				
Lopende intrest liquide middelen		45.969		980
Rekening-courant Consumentenbond	6	232		1.787
Rekening-courant Centraal Beheer		-		50.000
Overige vorderingen en overlopende activa	7	6.220		271.986
Overige activa	8	147.301		313.684
			199.722	638.437
			34.789.730	28.427.750

P a s s i v a

	Toelichting	2009		2008	
		€	€	€	€
Vermogen					
Algemene reserve	9	1.284.548		(4.125.639)	
Reserve technisch resultaat	10	218.800		389.816	
			1.503.348		(3.735.823)
Technisch voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	11		33.175.649		32.031.408
Kortlopende schulden					
Overige schulden en overlopende passiva	12		110.733		132.165
			<u>34.789.730</u>		<u>28.427.750</u>

© Consumentenbond

Staat van baten en lasten over 2009

Toelichting	2009		2008	
	€	€	€	€
Baten				
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	15	1.933.455		1.745.067
Beleggingsresultaten voor risico fonds	16	5.380.083		(1.861.251)
Overige baten	17	20.692		99.447
Totaal baten		7.334.230		(16.737)
Lasten				
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds				
- <i>pensioenopbouw</i>	18	1.281.364		1.032.094
- <i>indexering en overige toeslagen</i>	19	-		239.109
- <i>rentetoevoeging</i>	20	836.029		1.169.219
- <i>wijziging marktrente</i>	21	(1.564.004)		6.499.920
- <i>onttrekking voor uitkeringen</i>	22	(511.207)		(525.980)
- <i>wijziging door overdracht rechten</i>	23	(249.201)		(401.574)
- <i>onttrekking voor pensioen-uitvoeringskosten</i>	24	(7.668)		(7.890)
- <i>wijziging actuariële grondslagen</i>	25	1.275.986		-
- <i>overige mutaties</i>	26	82.942		(93.784)
			1.144.241	7.911.114
Pensioenuitkeringen	27	511.207		576.126
Premies herverzekering	28	33.114		28.356
Pensioenuitvoeringskosten	29	233.041		203.965
Saldo overdracht van rechten	33	173.456		382.903
Totaal lasten		2.095.059		9.102.464
Resultaat		5.239.171		(9.119.201)

Samenvatting van de actuariële analyse

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
	€	€
Premieresultaat	393.604	488.542
Intrestresultaat	6.108.058	(9.530.390)
Overige resultaten	(1.262.491)	(77.353)
	<u>5.239.171</u>	<u>(9.119.201)</u>

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Algemene reserve	5.152.187	(9.192.393)
Reserve technisch resultaat	86.984	73.192
	<u>5.239.171</u>	<u>(9.119.201)</u>

Kasstroomoverzicht over 2009

	2009		2008	
	€	€	€	€
Kasstromen uit pensioenactiviteiten				
Bijdragen van werkgevers en werknemers	1.985.010		1.701.928	
Van herverzekeraar ontvangen uitkeringen	20.692		99.447	
Ontvangsten wegens overgenomen verplichtingen	7.024		29.653	
Betaalde premies herverzekering	(26.883)		(28.356)	
Uitgaven wegens overgedragen verplichtingen	(181.276)		(399.670)	
Uitgekeerde pensioenen	(516.982)		(556.046)	
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	(249.974)		(208.584)	
		1.037.611		638.372
Kasstromen uit beleggingsactiviteiten				
Directe beleggingsopbrengsten	407.815		3.462.686	
Verkopen en aflossingen van beleggingen	7.093.599		7.389.164	
Aankoop beleggingen	(7.173.759)		(11.176.730)	
Kosten van vermogensbeheer	7.261		2.607	
		334.916		(322.273)
Toename / afname liquide middelen		1.372.527		316.099
Saldo primo boekjaar		468.543		152.444
Saldo ultimo boekjaar		1.841.070		468.543

© Consumentenbond

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2009

1 Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Consumentenbond is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Ook verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de Consumentenbond.

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een collectieve 'toegezegde bijdrage' regeling. De werkgever stelt jaarlijks een vaste premie ter beschikking. Deze premie wordt aangewend voor de aanspraken op basis van het pensioenreglement, de voor de uitvoering noodzakelijke uitvoeringskosten en de aan te houden buffers. Alle actuariële- en beleggingsrisico's zijn voor rekening van de verzekerden van het fonds. Door betaling van genoemde premie voldoet de werkgever aan al haar verplichtingen. De werkgever kan niet aansprakelijk gesteld worden voor een tekort van het fonds. Evenmin kan de werkgever aanspraak maken op enig overschot van het fonds. Wanneer het fonds financieel ernstig tekort komt is het mogelijk dat de jaarlijks opbouw en / of de aanspraken (tijdelijk) worden verlaagd.

2 Herverzekeringsbeleid

Het fonds heeft het nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij. Daarnaast is eveneens het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico herverzekerd (op risicobasis). De herverzekeringsovereenkomst expireert in 2012. Met de herverzekeraar is een resultatendeling overeengekomen.

3 Overeenstemmingsverklaring

De Jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Het bestuur heeft op 9 juni 2010 de jaarrekening opgemaakt.

4 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in euro's, tenzij anders is aangegeven.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Beleggingen

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd de per balansdatum geldende beurskoersen.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige nettokasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijd.

Indien geen betrouwbare schatting van de actuele waarde van de obligaties is te maken worden aandelen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

Overige beleggingen

Hieronder zijn opgenomen de beleggingen in Commodities, welke zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

Vorderingen en overlopende activa

Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is het totaal van:

- de voorziening pensioenverzekeringen;
- de voorziening pensioenspaarverzekeringen;
- de voorziening premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

De voorziening pensioenspaarverzekeringen is de som van de beschikbare premiestortingen en bijgeschreven rente ultimo boekjaar. Het betreft hier de saldi op de individuele (pensioenspaar)rekeningen van de deelnemers.

De voorziening premievrijstelling is de som van:

- de actuariële bepaalde contante waarde van de premies waarvoor vrijstelling van betaling wegens arbeidsongeschiktheid is verleend en
- de over de voorafgaande 12 maanden in rekening gebrachte, tot aan het eind van die periode met 4% opgerente premieopslagen.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2009:

- Rekenrente: gebaseerd op de rentetermijnstructuur van de actuele nominale marktrente, zoals gepubliceerd door DNB. De bij de duration van de verplichtingen van het fonds behorende rente uit de rentetermijnstructuur bedraagt 3,9%.
- Overlevingstafels: prognosetafels 2005-2050 (zoals gepubliceerd door het AG). Voorts wordt rekening gehouden met het verschil in overlevingskansen tussen de werkende en totale bevolking; deze correctie is leeftijdsafhankelijk.
- Kostenopslag ter grootte van 2,0% (ultimo 2008: 1,5%) van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband toekomstige administratie- en excassokosten.

In verband met de verdere ontwikkeling van overlevingsgrondslagen is op basis van de eind december 2009 door het Actuariële Genootschap gepubliceerde tafel AG 2003-2008 en de overeenkomstige tafel van de AG-prognosetafel een extra verhoging van 4,0% vastgesteld, teneinde te anticiperen op deze verdere ontwikkeling.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

5 Beleggingen voor risico fonds

	2009	2008
	€	€
<i>Aandelen</i>		
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand primo boekjaar	4.650.193	5.671.161
Aankopen	1.120.000	2.420.000
Verkopen	(450.000)	(660.000)
	<u>5.320.193</u>	<u>7.431.161</u>
Herwaardering	1.579.088	(2.780.968)
Stand ultimo boekjaar	<u>6.899.281</u>	<u>4.650.193</u>
De samenstelling van de portefeuille is als volgt:		
TKP World Equity Fund – 100% USD Hedged	<u>6.899.281</u>	<u>4.650.193</u>
Beursgenoteerd	6.899.281	4.650.193
Niet-beursgenoteerd	-	-
Stand ultimo boekjaar	<u>6.899.281</u>	<u>4.650.193</u>
<i>Vastgoed</i>		
Het verloop van deze post is als volgt:		
Stand primo boekjaar	1.706.590	2.439.647
Aankopen	1.040.000	910.000
Verkopen	(320.000)	(300.000)
	<u>2.426.590</u>	<u>3.049.647</u>
Herwaardering	601.414	(1.343.057)
Stand ultimo boekjaar	<u>3.028.004</u>	<u>1.706.590</u>

2009	2008
€	€

De samenstelling van de portefeuille is als volgt:

AEAM Global Real Estate Fund	3.028.004	1.706.590
------------------------------	-----------	-----------

De portefeuille heeft betrekking op indirect aangehouden vastgoed. Deze participaties zijn niet-beursgenoteerd.

2009	2008
€	€

Vastrentende waarden

Het verloop van deze post is als volgt:

Stand primo boekjaar	20.848.742	19.551.983
Aankopen	3.923.759	6.114.730
Verkopen	(6.323.599)	(3.928.168)
	18.448.902	21.738.545
Herwaardering	2.816.299	(889.803)
Stand ultimo boekjaar	21.265.201	20.848.742

De samenstelling van de portefeuille is als volgt:

AEAM Emerging Market Debt Fund (EUR)	1.578.759	1.959.627
AEAM European Bond Fund	5.565.073	8.110.530
AEAM European Credit Fund	9.337.786	7.554.123
AEAM Global High Yield Fund (EUR)	1.954.411	1.598.789
AEAM Long Duration Overlay	2.829.172	1.625.673
Stand ultimo boekjaar	21.265.201	20.848.742

Deze participaties zijn niet-beursgenoteerd.

<u>2009</u>	<u>2008</u>
€	€

Overige beleggingen

Het verloop van deze post is als volgt:

Stand primo boekjaar	428.929	1.484.452
Aankopen	2.630.589	610.000
Verkopen	(1.540.589)	(1.230.000)
	<u>1.518.929</u>	<u>864.452</u>
Herwaardering	184.824	(435.523)
Stand ultimo boekjaar	<u>1.703.753</u>	<u>428.929</u>

De samenstelling van de portefeuille is als volgt:

AEAM Global Commodity Fund	1.703.753	-
TKP Pensioen Commodity Fonds	-	428.929
Stand ultimo boekjaar	<u>1.703.753</u>	<u>428.929</u>

De portefeuille heeft betrekking op Commodities (Grondstoffen). Deze participaties zijn niet-beursgenoteerd.

<u>2009</u>	<u>2008</u>
€	€

Liquide middelen

Deposito's	1.307.893	-
Bankrekening gesepareerd beleggingsdepot	385.876	154.859
Stand ultimo boekjaar	<u>1.693.769</u>	<u>154.859</u>

Hieronder is opgenomen de liquide middelen welke in het gesepareerd beleggingsdepot, door de externe vermogensbeheerder of als belegging op een depositorekening worden aangehouden; deze middelen vormen een onderdeel van het totaal belegd vermogen.

6 Rekening-courant Consumentenbond

Hieronder is opgenomen de nog met de Consumentenbond te verrekenen premiebijdragen over 2009 ad €232.

Het ultimo boekjaar openstaande saldo met betrekking tot 2009 is in 2010 volledig voldaan.

7 Vorderingen en overlopende activa

	2009	2008
	€	€
Te vorderen dividendbelasting	463	262.303
Overige nog te ontvangen posten	5.757	9.683
Stand ultimo boekjaar	<u>6.220</u>	<u>271.986</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

8 Overige activa

ABN-AMRO-Bank N.V. betaalrekening	135.540	96.659
Liquide middelen aangehouden bij Achmea	11.761	217.025
Stand ultimo boekjaar	<u>147.301</u>	<u>313.684</u>

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

9 Algemene reserve

	2009	2008
	€	€
Stand primo boekjaar	(4.125.639)	5.066.754
Overboeking vanuit Reserve Technisch Resultaat	258.000	-
Bestemming van het resultaat	5.152.187	(9.192.393)
Stand ultimo boekjaar	<u>1.284.548</u>	<u>(4.125.639)</u>

10 Reserve technisch resultaat

	2009	2008
	€	€
Stand primo boekjaar	389.816	316.624
Overboeking naar Algemene Reserve	(258.000)	-
Bestemming van het resultaat	86.984	73.192
Stand ultimo boekjaar	<u>218.800</u>	<u>389.816</u>

De reserve technisch resultaat betreft het aandeel van het fonds in de gedurende de huidige winstdelingsperiode behaalde technische resultaten. Het aandeel van het fonds in het technisch resultaat in enig jaar wordt vanuit de winstbestemming aan deze reserve toegevoegd of onttrokken. Deze reserve kan nooit negatief zijn; een eventueel gecumuleerd negatief technisch resultaat zal geen onderdeel uitmaken van de cijfers van het fonds, aangezien dergelijke resultaten volledig ten laste van de herverzekeraar komen.

In verband met de beëindiging van de uitlooperperiode van drie jaar van de oude winstdelingsperiode (ultimo 2006) is het betreffende technische resultaat ad €258.000 overgeboekt naar de algemene reserve.

Solvabiliteit

	2009	2008
	€	€
Aanwezig vermogen	34.678.997	28.295.585
Af: Voorziening pensioenverplichting (volgens FTK)	(33.175.649)	(32.031.408)
Eigen vermogen	1.503.348	(3.735.823)
Af: Vereist eigen vermogen	(4.023.000)	(3.687.000)
Vrije vermogen	<u>(2.519.652)</u>	<u>(7.422.823)</u>
Minimaal vereist eigen vermogen	<u>1.427.000</u>	<u>1.345.000</u>

Indien het eigen vermogen lager is dan het minimale vereiste eigen vermogen bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien het eigen vermogen lager is dan het vereiste eigen vermogen, maar wel ten minste gelijk is aan het minimale vereiste eigen vermogen, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De vermogenpositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als reservetekort. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van het standaard model.

Per 31 december 2009 voldoet het fonds nog niet aan de wettelijke normen met betrekking tot vereist eigen vermogen.

Door het bestuur is hiervan in 2009 melding gemaakt bij de toezichthouder DNB en is een korte- en lange termijnherstelplan ingediend. Hieruit blijkt dat het bestuur verwacht dat, gegeven de uitgangspunten, binnen de gestelde termijn van 5 jaar (31 december 2013) wordt voldaan aan de eisen van het minimaal vereist eigen vermogen. Dit betekent dat het bestuur vooralsnog niet zal overgaan tot een korting van de bestaande pensioenaanspraken en –rechten.

Op grond van het herstelplan zou het eigen vermogen per 31 december 2009 circa 2,3 miljoen negatief bedragen (verwachte dekkingsgraad ad 93,1%). Het aanwezige eigen vermogen per die datum is hoger. Dit betekent dat het pensioenfonds thans voorloopt op het herstelpad. Deze gunstige ontwikkeling is een gevolg van enerzijds de gestegen rente, waardoor de verplichtingen aan het eind van het boekjaar afnemen, en anderzijds de behaalde goede beleggingsresultaten.

Daartegenover staat dat in het boekjaar een verzwaring van de voorziening (in verband met de ontwikkeling van de sterftetrend) ad 4% en een verhoging van de excassovoorziening met 0,5% zijn doorgevoerd. Deze componenten vormden geen onderdeel van het herstelplan, maar hebben niet geleid tot mogelijk achterblijven op het verwachte herstel.

11 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De voorziening pensioenverplichtingen heeft zich als volgt ontwikkeld:

	2009	2008
	€	€
Stand primo boekjaar	32.031.408	24.120.294
Pensioenopbouw	1.281.364	1.032.094
Indexering en overige toeslagen	-	239.109
Rentetoevoeging	836.029	1.169.219
Wijziging marktrente	(1.564.004)	6.499.920
Onttrekking voor uitkeringen	(511.207)	(525.980)
Wijziging door overdracht rechten	(249.201)	(401.574)
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(7.668)	(7.890)
Wijziging actuariële grondslagen	1.442.472	-
Overige mutaties	(83.544)	(93.784)
Stand ultimo boekjaar	<u>33.175.649</u>	<u>32.031.408</u>

Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten lasten.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2009	2008
	€	€
Actieve deelnemers	12.823.697	12.798.723
Gewezen deelnemers	9.410.598	9.262.918
Gepensioneerden	6.429.972	5.992.235
Pensioenspaarverzekeringen	2.963.955	2.676.475
Voorziening premievrijstelling	896.924	827.687
	32.525.146	31.558.038
Netto voorziening pensioenverplichtingen		
Excassoreserve (2,0% resp. 1,5% van de netto voorziening)	650.503	473.370
	33.175.649	32.031.408
Stand ultimo boekjaar	33.175.649	32.031.408

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De pensioenregeling kent de volgende kenmerken:

- Er is geen drempelleeftijd voor toetreding tot het fonds;
- De pensioenleeftijd is 65 jaar, maar flexibel;
- Pensioen kan op zijn vroegst ingaan bij een leeftijd van 60 jaar. Bij een pensionering eerder dan 65 wordt de pensioenopbouw verdeeld over het toegenomen aantal pensioenjaren;
- Pensioen wordt opgebouwd over de pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het jaarsalaris minus de franchise; voor 2009 bedroeg de franchise €13.765 (2008: €12.939);
- Het jaarlijks op te bouwen ouderdomspensioen bedraagt voor elk deelnemersjaar 1,8% van de pensioengrondslag. Daarnaast krijgt de werknemer een premie ter beschikking als budget voor nabestaandenpensioen;
- Het wezenpensioen bedraagt voor elk kind 17,5% van het ouderdomspensioen;
- Voor zover de middelen van het fonds hiervoor toereikend zijn worden de pensioenaanspraken jaarlijks verhoogd. Er is geen recht op indexatie. Ook is het op de lange termijn niet zeker of en in hoeverre indexatie plaatsvindt. Voor indexatie is niet gereserveerd. Bij het vaststellen van deze indexatie wordt rekening gehouden met de prijsontwikkeling (de Consumenten Prijs Index, de CPI) die het CBS publiceert.

Voor de financiering van de activiteiten van het pensioenfonds wordt een doorsneepremie bij de Consumentenbond in rekening gebracht. Het fonds streeft ernaar de pensioenpremie kostendekkend te houden. Dit wordt bepaald in een model waarbij rekening wordt gehouden met de volgende factoren:

- Kosten: administratiekosten, kosten van actuaris en accountant, beleggingskosten;
- Verzekering: stop loss premie, garantiepremie, herverzekering arbeidsongeschiktheid, dotatie sterftetafels;
- Loonontwikkeling en indexatie;
- Actuariële inkoop pensioenaanspraken;
- Gewenst vermogen;
- Aanvullen van de benodigde premies.

Jaarlijks maakt de actuaris met behulp van genoemde factoren een vooruitberekening om vast te stellen of de premie kostendekkend is. Dat blijkt ook in 2009 het geval. De extra dekking is circa 14,1% ten opzichte van de jaarpremie (2008: circa 31,3%).

De kosten van de pensioenvoorziening komen voor rekening van de werkgever en werknemer. De premie is vastgesteld op 22,5% van de som van de pensioengrondslagen van de deelnemers van het pensioenfonds; in het kader van het herstelplan is dit percentage met ingang van 1 juni 2009 tijdelijk met 2% verhoogd tot 24,5% (tot en met 31 mei 2012). De bijdrage van de werknemer is vastgesteld op 4,37%; in het kader van het herstelplan is dit percentage met ingang van 1 juli 2009 tijdelijk met 1% verhoogd tot 5,37%. De Consumentenbond en het pensioenfonds sloten eind 2005 een financieringsovereenkomst af met een looptijd van 5 jaar. Door betaling van de premie voldoet de werkgever aan de verplichtingen uit hoofde van de pensioentoezegging zoals vastgelegd in het pensioenreglement. De werkgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor enig tekort in het fonds, maar kan tevens geen aanspraak maken op enig overschot in het fonds. Er is geen financieel verhaal mogelijk op de werkgever, behoudens het niet naleven van de bepalingen in de financieringsovereenkomst.

Toeslagverlening

Het toeslagbeleid kan als volgt worden verwoord:

De indexatie van pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De indexatie in een jaar is voorwaardelijk.

De indexatie bedraagt maximaal de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), zoals vastgesteld door het CBS. De pensioenrechten en pensioenaanspraken zijn dit jaar niet geïndexeerd (2008: 1,20%).

Er is geen recht op toekomstige indexaties. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige indexaties. Indexatie wordt uit toekomstige premie gefinancierd.

12 Overige schulden en overlopende passiva

	2009	2008
	€	€
Nog te betalen accountantskosten	27.370	16.670
Nog te betalen administratiekosten	6.900	6.500
Nog te betalen kosten actuaris	23.040	27.500
Nog te betalen juridische kosten	766	892
Nog te betalen bestuurskosten	-	6.315
Nog te betalen kosten Visitatiecommissie	7.854	-
Nog te betalen overige kosten	2.555	2.564
Nog te verrekenen uitkeringen u.h.v. gesepareerd beleggingsdepot	41.886	47.661
Vooruitontvangen waardeoverdrachten	362	1.158
Nog te betalen kosten u.h.v. gesepareerd beleggingsdepot	-	22.905
	<u>110.733</u>	<u>132.165</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

13 Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het surplus/tekort op FTK-grondslagen is als volgt:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
	€	€
Technische voorziening volgens jaarrekening	33.175.649	32.031.408
Aanpassingen	-	-
Voorziening pensioenverplichtingen (FTK-waardering) (a)	<u>33.175.649</u>	<u>32.031.408</u>
Buffers		
S1 Renterisico	1.401.000	1.204.000
S2 Risico zakelijke waarde	2.675.000	2.054.000
S3 Valutarisico	815.000	650.000
S4 Grondstoffenrisico	558.000	165.000
S5 Kredietrisico	599.000	1.721.000
S6 Verzekeringstechnisch risico	1.406.000	1.429.000
Totaal s (vereiste buffers) (b)	<u>4.023.000</u>	<u>3.687.000</u>
Vereist eigen vermogen (artikel 132 Pensioenwet) (a + b)	37.198.649	35.718.408
Aanwezig vermogen (totaal activa +/- passiva)	34.678.997	28.295.585
Surplus / (tekort)	<u>(2.519.652)</u>	<u>(7.422.823)</u>

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische asset mix (bij de berekening van de buffers tot en met boekjaar 2008 werd hierbij uitgegaan van de feitelijke asset mix).

Mismatchrisico's

Het nominale rentemismatchrisico in de balans van het pensioenfonds: dit is het verschil in rentegevoeligheid tussen de beleggingsportefeuille enerzijds en de verplichtingen anderzijds. De rentegevoeligheid van de verplichtingen is als gevolg van de langere looptijden hoger dan die van de obligatieportefeuille. Een daling van de marktrente leidt tot een stijging van de waarde van de pensioenverplichtingen, die slechts voor een deel wordt gecompenseerd door een stijging van de waarde van de obligatieportefeuille. Om dit risico te beheersen wordt bij de samenstelling van de obligatieportefeuille rekening gehouden met de rentegevoeligheid van verplichtingen. Het risico kan verder worden beheerst door de inzet van rentederivaten (LDO; Long Duration Overlay). De rentegevoeligheid kan worden gemeten aan de hand van de modified duration. Dit is de met de contante waarde van rente en aflossing gewogen gemiddelde looptijd in jaren. Als de marktrente (rentetermijnstructuur) met één procentpunt stijgt, daalt de waarde ongeveer met de modified duration als percentage.

Belangrijkste beleggingsrisico's

- Aandelenrisico: dit betreft voornamelijk het prijsrisico dat wordt gelopen op de beleggingen in de verschillende aandelenmarkten. Door een goede spreiding aan te brengen binnen de aandelenportefeuille, wordt het risico van koersdalingen beperkt.
- Onroerend goedrisico: dit betreft het prijsrisico dat wordt gelopen in de verschillende onroerend goed markten. Dit risico kan worden beperkt door spreiding van de portefeuille over verschillende categorieën en regio's.
- Actief beleggingsrisico: dit risico ontstaat doordat van de benchmark wordt afgeweken door het voeren van tactisch assetallocatiebeleid (het op korte termijn onder- en overwegen van verschillende beleggingscategorieën) en het actieve beleid van de externe vermogensbeheerders. Het doel hiervan is om het beter te doen dan de benchmark.
- Valutarisico: koersverschillen van buitenlandse valuta's ten opzichte van de euro zijn van invloed op het vermogen van het pensioenfonds. Beleggingen in buitenlandse valuta worden grotendeels afgedekt door middel van forward contracten.
- Kredietrisico: het risico dat de tegenpartij zijn betalingsverplichting niet nakomt. Bij de beleggingsfondsen die in obligaties beleggen wordt dit beheerst door middel van maximering van de beleggingen per kredietklasse en land (in het bijzonder in de EMD mandaten).

Belangrijkste verplichtingenrisico's

- Indexatierisico: dit is het risico dat de beleggingsopbrengsten in combinatie met een eventueel in de voorziening begrepen inflatiecomponent niet toereikend zijn om de reglementair beoogde indexatie te kunnen toekennen.
- Langlevenrisico: dit is het risico dat de actuariële aannames met betrekking tot overlevingskansen niet overeenstemmen met de werkelijkheid. Resultaten ontstaan bijvoorbeeld indien deelnemers langer leven dan waarmee rekening wordt gehouden bij de vaststelling van de premie en de voorziening pensioenverplichtingen. In de VPV is een voorziening langlevensrisico meegenomen voor de toekomstige sterfte ontwikkeling.

Overige risico's

- Operationeel risico: dit is het risico ten gevolge van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Onder deze definitie vallen operationele gebeurtenissen zoals IT problemen, tekortkomingen van de organisatiestructuur of interne controle, menselijke fouten, bijvoorbeeld de onjuiste afwikkeling van transacties, verkeerde verwerking van gegevens, fraude en dergelijke en externe bedreigingen. Dergelijke risico's worden beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties waaraan het pensioenfonds activiteiten heeft uitbesteed op gebieden zoals administratieve organisatie en interne controle, calamiteitenplannen plus uitwijkvoorziening, kwaliteit van geautomatiseerde systemen, gedragscodes en dergelijke.
- Systeemrisico: dit is het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het Fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het Pensioenfonds niet beheersbaar anders dan door de vorming van buffers.

14 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen: het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting 35. Er zijn noch leningen verstrekt aan noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Voor de financiering van de activiteiten van het pensioenfonds wordt een doorsneepremie bij de Consumentenbond in rekening gebracht. Het fonds streeft ernaar de pensioenpremie kostendekkend te houden. Dit wordt bepaald in een model waarbij rekening wordt gehouden met de volgende factoren:

- Kosten: administratiekosten, kosten van actuaris en accountant, beleggingskosten
- Verzekering: stop loss premie, garantiepremie, herverzekering arbeidsongeschiktheid, dotatie sterftetafels
- Loonontwikkeling en indexatie
- Actuariële inkoop pensioenaanspraken
- Gewenst vermogen
- Aanvullen van de benodigde premies.

In september 2004 is met behulp van genoemde factoren een vooruitberekening gemaakt om vast te stellen of de premie kostendekkend is. Dat blijkt het geval.

De kosten van de pensioenvoorziening komen voor rekening van de werkgever en werknemer. De premie is langdurig vastgesteld op 22,5% van de som van de pensioengrondslagen van de deelnemers van het pensioenfonds; in het kader van het herstelplan is dit percentage per 1 juni 2009 tijdelijk met 2% verhoogd tot 24,5% (tot en met 31 mei 2012). De bijdrage van de werknemer is vastgesteld op 4,37%; in het kader van het herstelplan is dit percentage per 1 juli 2009 tijdelijk verhoogd met 1% tot 5,37%. Tussen de Consumentenbond en het pensioenfonds is eind 2005 een financieringsovereenkomst afgesloten met een looptijd van 5 jaar.

De bijdrage wordt geacht kostendekkend te zijn. De werkgever kan niet verplicht worden tot betaling van een hogere bijdrage. De werkgever heeft evenmin de mogelijkheid om, behoudens het bepaalde in artikel 7 van de financieringsovereenkomst, de bijdragen op een lager niveau vast te stellen dan voortvloeit uit de hierboven omschreven berekeningsmethodiek.

Door betaling van bovenstaande bijdrage voldoet de werkgever aan de verplichtingen uit hoofde van de pensioentoezegging zoals vastgelegd in het pensioenreglement en kan de werkgever niet aansprakelijk gesteld worden voor enig tekort in het fonds, dan wel kan de werkgever geen aanspraak maken op enig overschot in het fonds. Er is geen financieel verhaal mogelijk op de werkgever, behoudens het niet naleven van de bepalingen in deze overeenkomst.

15 Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)

	2009	2008
	€	€
Premiebaten Consumentenbond	1.890.947	1.696.037
Bijdragen in kosten	-	3.908
Extra stortingen PSR	33.831	32.949
Ontvangen FVP-premies	8.677	12.173
	<u>1.933.455</u>	<u>1.745.067</u>

De bijdragen werkgever en werknemer bedragen:

Bijdragen werkgever	1.566.191	1.415.659
Bijdragen werknemer	367.264	329.408
	<u>1.933.455</u>	<u>1.745.067</u>

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt over de periode 1 januari tot en met 30 juni 2009 22,5% van de som van de pensioengrondslagen; in het kader van het herstelplan is dit percentage per 1 juni 2009 tijdelijk (tot en met 31 mei 2012) met 2% verhoogd tot 24,5% van de som van de pensioengrondslagen (2008: 22,5% van de som van de pensioengrondslagen). De kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	2009	2008
	€	€
Kostendekkende premie	1.695.000	1.329.000
Feitelijke premie	1.933.455	1.745.067

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	2009	2008
	€	€
Kosten pensioenopbouw	1.315.000	1.004.000
Pensioenuitvoeringskosten	233.000	204.000
Solvabiliteitsopslag	147.000	121.000
Kostendekkende premie	<u>1.695.000</u>	<u>1.329.000</u>

16 Beleggingsresultaten voor risico fonds

	directe beleggings- opbrengsten €	indirecte beleggings- opbrengsten €	kosten vermogens- beheer €	totaal €
2009				
Aandelen	-	1.579.088	-	1.579.088
Vastgoed	118.641	601.414	-	720.055
Vastrentende waarden	27.454	2.816.299	-	2.843.753
Overige beleggingen	-	184.824	-	184.824
Liquide middelen en deposito's	58.264	-	-	58.264
Overige intrestbaten en -lasten	(8.317)	-	2.416	(5.901)
	<u>196.042</u>	<u>5.181.625</u>	<u>2.416</u>	<u>5.380.083</u>
2008	€	€	€	€
Aandelen	-	(2.780.968)	-	(2.780.968)
Vastgoed	119.049	(1.343.057)	-	(1.224.008)
Vastrentende waarden	3.466.362	(889.803)	-	2.576.559
Overige beleggingen	-	(435.523)	-	(435.523)
Liquide middelen	9.392	-	-	9.392
Overige intrestbaten en -lasten	(8.886)	-	2.183	(6.703)
	<u>3.585.917</u>	<u>(5.449.351)</u>	<u>2.183</u>	<u>(1.861.251)</u>

17 Overige baten

	2009	2008
	€	€
Ontvangen expiratiekapitalen	<u>20.692</u>	<u>99.447</u>

18 Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

19 Indexering en overige toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de prijsindex. De indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexering bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexering kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de indexering kan in principe worden ingehaald.

Het pensioenfonds streeft er tevens naar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexering bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexering kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de indexering kan in principe worden ingehaald.

Hierbij dient te worden vermeld dat in het herstelplan als één van de maatregelen is opgenomen dat de toeslagverlening tot 2013 achterwege zal blijven.

20 Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 2,544% (2008: 4,696%).

21 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente. Ultimo 2009 bedroeg de voor het fonds relevante marktrente 3,9%, behorende bij een duration van 17,2 (ultimo 2008: 3,6%, behorende bij een duration van 19,3).

22 Onttrekking voor uitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

23 Wijziging door overdracht van rechten

Hieronder is opgenomen het saldo van de actuariel benodigde koopsommen voor overgenomen pensioenverplichtingen en de vrijval van de voorziening welke betrekking heeft op het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van overgedragen pensioenverplichtingen.

Het saldo kan als volgt worden weergegeven:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
	€	€
Koopsom overgenomen verplichtingen	9.643	16.193
Afkoop overgedragen verplichtingen	(258.844)	(417.767)
	<u>(249.201)</u>	<u>(401.574)</u>

24 Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks valt een percentage van de uitkeringen vrij uit de voorziening pensioenverplichtingen ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

25 Wijziging actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Op basis van recente ontwikkelingen zijn de actuariële grondslagen in het boekjaar aangepast. Deze aanpassingen kunnen als volgt worden weergegeven:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
	€	€
Aanpassing overlevingsgrondslagen i.v.m. sterftetrend	<u>1.275.986</u>	<u>-</u>

26 Overige mutaties

	2009	2008
	€	€
Verhoging excasso-opslag (van 1,5% naar 2,0%)	166.486	-
Technisch resultaat op sterfte	(107.359)	(33.207)
Technisch resultaat op arbeidsongeschiktheid	23.815	(60.577)
	<u>82.942</u>	<u>(93.784)</u>

27 Pensioenuitkeringen

Ouderdomspensioen	462.171	412.885
Nabestaandenpensioen	28.344	27.007
Afkopen aan deelnemers	-	36.787
Expiratie-uitkeringen	20.692	99.447
	<u>511.207</u>	<u>576.126</u>

28 Premies herverzekering

Stoploss premie	<u>33.114</u>	<u>28.356</u>
-----------------	---------------	---------------

29 Pensioenuitvoeringskosten

Administratiekosten herverzekeraar	69.979	91.797
Accountantskosten	29.145	23.205
Administratiekosten	7.159	6.961
Kosten actuaris	71.960	54.583
Juridische kosten	3.563	3.236
Bestuurskosten	31.343	16.970
Aansprakelijkheidsverzekering bestuur	2.956	2.956
Kosten Visitatiecommissie	11.154	-
De Nederlandsche Bank	1.555	2.401
OPF	1.575	1.575
AFM	2.036	-
Kamer van Koophandel	108	96
Overige kosten	508	185
	<u>233.041</u>	<u>203.965</u>

De daling van de administratiekosten herverzekeraar wordt met name veroorzaakt door eenmalige kosten ad € 15.269 in 2008 met betrekking de door Centraal Beheer uitgevoerde afkoopactie. Daarnaast zijn diverse kosten met betrekking tot RJ610-rapportages 2007 in de kosten over boekjaar 2008 verantwoord.

De accountantskosten hebben betrekking op de door KPMG Accountants N.V. uitgevoerde wettelijke controle van het jaarverslag en de verslagstaten over 2009 respectievelijk 2008.

30 Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever. De hieraan verbonden kosten bedragen zijn voor rekening van de werkgever.

31 Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor de bestuurders tezamen bedraagt €31.343 (2008: €16.970). De stijging van de bezoldiging heeft betrekking op de verrichte aanvullende werkzaamheden inzake het schrijven van het herstelplan; dit betreft incidentele kosten.

Sinds eind 2005 heeft het fonds een externe voorzitter.

32 Saldo overdracht van rechten

	2009	2008
	€	€
Inkomende waardeoverdrachten	(7.820)	(16.767)
Uitgaande waardeoverdrachten	181.276	399.670
	<u>173.456</u>	<u>382.903</u>

Een inkomende waardeoverdracht betreft de ontvangst van het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de vorige werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. Een uitgaande waardeoverdracht betreft de overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De mogelijkheid tot het verrichten van waardeoverdrachten is, gezien de dekkingsgraad van het fonds, tijdens het boekjaar tijdelijk stopgezet (en is inmiddels in 2010 weer hervat).

33 Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

's-Gravenhage, 23 juni 2010

Stichting Pensioenfonds Consumentenbond

Het Bestuur

© Consumentenbond

© Consumentenbond

Overige gegevens

© Consumentenbond

Informatie over de tussen het pensioenfonds en de werkgever getroffen overeenkomst betreffende de financiering en de uitvoering van de pensioenregeling

Met betrekking tot de huidige pensioenregeling geldt dat tussen het pensioenfonds en de werkgever is overeengekomen dat door de werkgever jaarlijks het werkgeversdeel van de collectief beschikbare premie wordt betaald. De collectief beschikbare premie is vastgesteld als 22,5% van de pensioengrondslagsom. In het kader van het herstelplan is dit percentage per 1 juni 2009 tijdelijk (tot en met 31 mei 2012) met 2% verhoogd tot 24,5% van de som van de pensioengrondslagen.

Het werknemersdeel hiervan is gelijk aan 4,37% van de pensioengrondslagsom; gedurende de periode dat de tijdelijke verhoging in het kader van het herstelplan van toepassing is, bedraagt de bijdrage van de werknemer 5,37% van de pensioengrondslagsom.

In deze collectief beschikbare premie is geen opslag voor toeslagverlening begrepen; wel is hierin begrepen een opslag voor alle uitvoeringskosten voor de pensioenregeling. Alle uitvoeringskosten komen voor rekening van het pensioenfonds.

Het fonds heeft statutair vastgelegd dat de middelen van het fonds die niet gebruikt worden te voldoening van premies en koopsommen, worden belegd door de vermogensbeheerder conform het afgesproken mandaat.

De ingangsdatum van de uitvoeringsovereenkomst van de pensioenregeling is 1 januari 2007. De overeenkomst is aangegaan voor een periode van vier jaar en wordt steeds voor een tijdvak van vijf jaar verlengd indien geen opzegging heeft plaatsgevonden.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Het voorstel is opgenomen in de staat van baten en lasten.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het herstelplan is gebaseerd op de feitelijke situatie per 31 december 2008. Inmiddels is in de loop van 2010 de dekkingsgraad gedaald tot circa 102% (mei 2010); deze daling kan volledig worden toegeschreven aan de gedaalde rente; het niveau van de beleggingen is op peil gebleven. Ondanks deze daling ligt de realisatie van het herstel nog altijd voor op de in het herstelplan opgenomen ontwikkeling.

Jaarlijks zal door het bestuur de voortgang van het herstelplan worden geëvalueerd. Het eerstvolgende toetsmoment is 31 december 2010. Indien op dat moment het herstel achterloop ten opzichte van het zogenaamde 'haalbare pad' (bijvoorbeeld door dalende dekkingsgraden), kan dat aanleiding zijn tot het vaststellen van een eventuele voorwaardelijk korting op de pensioenaanspraken en –rechten.

© Consumentenbond

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Consumentenbond te 's-Gravenhage is aan Towers Watson B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2009.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum sprake van een reservetekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132. De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Consumentenbond is naar mijn mening niet voldoende, vanwege het reservetekort.

Rotterdam, 23 juni 2010

A.J.M. Jansen AAG
verbonden aan Towers Watson B.V.

Aan het bestuur van Stichting Pensioenfonds Consumentenbond

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2009 van Stichting Pensioenfonds Consumentenbond te 's-Gravenhage bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de staat van baten en lasten over 2009 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de stichting. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Consumentenbond per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 23 juni 2010

KPMG Accountants N.V.

C.J.M. Coremans RA

© Consumentenbond